

Міністерство освіти і науки України Національний університет «Києво–
Могилянська академія» Факультет соціальних наук і соціальних технологій Школа
соціальної роботи імені проф. В. Полтавця

Кваліфікаційна робота освітній

ступінь – бакалавр на тему:

**«ПОТРЕБИ ТА ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ПІД ТИМЧАСОВИМ
ЗАХИСТОМ В АНГЛІЇ»**

Виконала: студентка 4-го року навчання,

Спеціальності 231 Соціальна робота

Лисенко Марія Денисівна

Керівник Дмитришина Н.А., старший викладач,
магістр соціальної роботи

Рецензент

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою

«_____»

Секретар ЕК _____ «_____»

_____ 2023 р.

Київ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. - ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОПОМОГИ ОСОБАМ, ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИМ ДО ІНШИХ КРАЇН ДЛЯ ОТРИМАННЯ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ.....	6
1.1 Визначення понять статусу осіб, вимушено переміщених до інших країн.....	6
1.2 Потреби та проблеми осіб, що стали вимушеними мігрантами.....	15
1.3 Міжнародна практика надання послуг особам, які переїхали до інших країн з метою отримання тимчасового захисту.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	31
2.1 Час і місце та етапи проведення дослідження.....	31
2.2 Процедура проведення дослідження.....	31
2.3 Методи та інструменти дослідження.....	33
2.4 Характеристика вибірки.....	34
2.5 Труднощі та обмеження проведення дослідження.....	36
2.6 Концептуалізація та операціоналізація понять.....	37
РОЗДІЛ 3. ПОТРЕБИ ТА ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ В АНГЛІЇ.....	38
3.1 Проблеми та потреби громадян України у Англії, що пов'язані з інтеграцією.....	38
3.2 Проблеми та потреби громадян України у Англії, що пов'язані з доступом до медичних та освітніх послуг.....	45
3.3 Проблеми та потреби громадян України у Англії, що пов'язані з житлом та працевлаштуванням.....	51
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

Додаток А. Гайд анкети.....	72
-----------------------------	----

ВСТУП

Від початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України, що почалося наприкінці лютого 2022 року, частина українських громадян були вимушені виїхати на більш безпечні території. Частина населення переїхала до більш безпечних регіонів України, на західну чи центральну Україну, а частина населення виїхала за кордон до таких країн як Польща, Німеччина, Канада, Іспанія та Італія тощо, а також до Великої Британії. Загалом, за даними UNHCR, на початок 2023 року у світі налічують більше восьми мільйонів українських біженців, майже п'ять мільйонів знаходяться під тимчасовим захистом у Європі чи схожими програмами європейських країн. У Великій Британії дані Міністерства внутрішніх справ показують, що станом на 16 серпня 2022 року було отримано загалом 206 000 заявок за візовими програмами, розробленими спеціально для українців, що тікають від війни, з них понад 57 700 - за програмою "Україна для сім'ї" та понад 148 300 - за програмою "Україна для спонсорів".

Стати свідком війни, пережити досвід війни - вже є травмуючим досвідом, що накладає відбиток на всіх аспектах життя людини. Ця група людей є неабияк вразлива і вже має особливі потреби у комплексній психологічній допомозі та реабілітації. Автори Мікі Докон, Ксенія Возніцина та Людмила Литвиненко у збірнику "Невидимі наслідки війни" дослідили та вичерпно описали наслідки отримані від досвіду війни, які можуть виражатися не тільки психологічно, але і фізично, і соціально, а також поведінково та зачепати усі сфери життя людини. До досвіду отриманого через війну, люди, що вимушено покинули територію країни у пошуку захисту та безпеки, отримують новий травмувмуючий досвід - інтеграцію у нове суспільство, мовний бар'єр, культурний шок, расизм та житлове питання.

Отже, дослідити проблеми та потреби, які є актуальними для осіб під тимчасовим захистом є першочерговим етапом планування соціальних послуг для підтримки та інтеграції громадян України у Англії. Досліджень, проведених у Англії для оцінки проблем громадян України під тимчасовим захистом не було з початку

повномасштабного вторгнення, а також наразі немає досліджень, які висвітлювали б досвід інтеграції та адаптації громадян України в Англії.

Досліджуваною групою є громадяни України, які переїхали до Англії з метою отримання тимчасового захисту.

Предмет дослідження: потреби і проблеми громадян України, які через війну в Україні були змушені переселитися до Англії.

Мета: визначити основні потреби і проблеми громадян України, які перебувають на території Англії з метою отримання тимчасового захисту.

Завдання:

1. Визначити поняття, пов'язані зі статусом осіб, вимушено переміщених до інших країн.
2. Описати проблеми та потреби з якими стикаються вимушені мігранти у світі.
3. Описати міжнародний досвід роботи з проблемами та потребами шукачів притулку в Європі.
4. Дослідити основні потреби громадян України, які переїхали до Великої Британії з метою отримання тимчасового захисту.
5. З'ясувати основні проблеми, з якими громадяни України зіткнулися на території Великої Британії.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОПОМОГИ ОСОБАМ, ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИМ ДО ІНШИХ КРАЇН

1.1 Визначення статусу громадян України у Європі та Великій Британії

За даними UNHCR у світі налічується щонайменше 83.9 мільйонів осіб, що вимушено покинули країну громадянства через війни, конфлікти всередині країни та з іншими країнами, насилля, стихійні лиха, дискримінацію тощо. Згідно цих даних, із загальної кількості громадян, що покинули країну громадянства виокремлюють: біженців under UNHCR's mandate (21.3 мільйони осіб), шукачі притулку(4.6 мільйонів осіб), внутрішньо переміщені особи (є найбільшою категорією та налічує 51.3 мільйони осіб). Також варто додати, що серед цього списку також налічуються люди без громадянства, політичні біженці, а також люди, що виїжджали з країн з високим рівнем голоду. Кожна країна по-своєму регулює право щодо біженців, надаючи різні статуси залежно від власних законів, країни громадянства біженця, а також обставин, за яких громадян іншої країни виїхав з країни громадянства: війна, стихійне лихо, голод, політичні або іншого роду переслідування тощо. Серед термінів “біженець”, “шукач притулку”, “внутрішньо-переміщена особа” можна зустріти термін “мігрант”, який також представляє собою людину, яка виїхала з країни громадянства до іншої країни. Задля ясної картини надання статусів та різницю між ними варто дослідити самі терміни та умови їх надання.

Люди, які змушені покинути свою країну через страх переслідувань є біженцями. Статут МКС визначає переслідування як "умисне і жорстоке позбавлення основоположних прав, що суперечить міжнародному праву, за ознакою приналежності до певної групи або колективності". Переслідування проти будь-якої ідентифікованої групи чи спільноти за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, гендерними ознаками, як вони визначені в пункті 3, або за

іншими ознаками, які загально визнані як неприпустимими за міжнародним правом, у зв'язку з будь-яким діянням, зазначеним у цьому пункті, або будь-яким злочином, що підпадає під юрисдикцію Суду (The Statue of the International Criminal Court, 1998).

Особи, що мають статус біженця, мають правовий захист відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року та Протоколу до неї 1967 року, а також інших правових документів. Конвенція про статус біженців 1951 року була прийнята через потребу у захисті осіб після Другої Світової війни, відтоді Європа почала приймати людей, які шукають притулку, рятуючись від конфліктів, переслідувань та порушень прав людини. Основи міжнародно-правової концепції біженця надійно закріплені в договорах, практиці держав і Організації Об'єднаних Націй, а також у Статуті УВКБ ООН.

Статутне визначення УВКБ ООН залишається критичною відправною точкою у визначенні того, хто має право на захист і допомогу Організації Об'єднаних Націй, оскільки саме відсутність захисту з боку власного уряду традиційно відрізняє біженців від звичайних іноземців чи мігрантів. У своїй впливовій доповіді 1949 року "Дослідження безгромадянства" Організація Об'єднаних Націй розглядала біженців як більш-менш еквівалентних "особам без громадянства", яких вона визначила як "осіб, які, залишивши країну, громадянами якої вони були, більше не користуються захистом і допомогою своєї національної влади або тому, що ця влада відмовляється надавати їм допомогу і захист, або тому, що вони самі відмовляються від допомоги і захисту країн, громадянами яких вони є" (Guy S. Goodwin-Gill, Jane McAdam, 2021).

Україна також намагається врегулювати правовий статус біженців відповідно до європейських та світових стандартів. "Зокрема, у 2011 році Верховною Радою України був прийнятий новий Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», відповідно до ст.1 якого біженець – це особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства

(підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань” (Никифорак.В , 2020).

“Відповідно до п. А (2) ст. 1 Конвенції основною умовою, за наявності якої особу можна кваліфікувати як біженця, є обґрунтоване побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних переконань. Дана умова настає у тому випадку, коли особа вже перейшла міжнародний кордон, тобто має перебувати за межами країни свого походження. Побоювання особи (біженця) стати жертвою переслідувань мають бути цілком обґрунтованими” (Жданкіна, Л., 2022). Відповідно до права побоювання дійсно мають бути обґрунтованими, оскільки з моменту подачі на отримання статус “біженця”, приймаюча країна буде розглядати чи дійсно у особи були підстави “тікати” з країни походження.

Процедура отримання біженства є доволі тривалою, оскільки особу перевіряють за багатьма пунктами: від обґрунтованість побоювань до наявності злочинів “проти миру”. На момент очікування остаточного рішення, особі надається статус “шукача притулку”, щоб запровадити їй захист, поки приймаюча країна не має рішення про те, чи може ця особа на нього претендувати.

Шукач притулку - особа, яка шукає міжнародного захисту, але чия заява на отримання статусу біженця ще не вирішена. Шукачі притулки є однією з найуразливіших груп серед мігрантів, біженців та осіб під гуманітарним захистом, бо незважаючи на те, що особа, яка шукає притулку зберігає за собою усі права надані Загальною декларацією прав людини, що була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН ще в 1948, все одно залишаються обмеження до доступу до громадських прав та

інституцій. Особа, яка отримала статус біженця чи особи, що знаходяться під гуманітарним захистом, отримує доступ до таких самих прав, як громадяни країни, в якій вони знаходяться: право на роботу, освіту, займи тощо, а також до громадських послуг: медичних, соціальних тощо. Особа, яка шукає притулку у європейських країнах має досить обмежені права відповідно до законодавства різних європейських країни. Відповідно до Конвенції про біженців, країни не зобов'язані надавати шукачам притулку право на працю, і кожна окрема країна має право визначати, чи надавати це право та за яких умов. Наприклад, у Португалії шукач притулку проходить двоетапний процес надання притулку. Перший етап визначає, чи є їх заява прийнятною, протягом якого періоду шукач притулку не може працювати. Цей період триває близько 28 днів. У Швейцарії шукач притулку може подати заявку на роботу, якщо протягом трьох місяців він не отримав рішення щодо своєї заяви. У Бельгії, Данії, Фінляндії, Італії, Польщі та Іспанії шукач притулку може працювати без обмежень через шість місяців. Більшість шукачів притулку не мають права працювати у Сполученому Королівстві і тому повинні покладатися на державну підтримку. Житло надається, але шукачі притулку не можуть обирати, де саме, і часто це "важкі для здачі" об'єкти, в яких орендарі не бажають жити. Грошова допомога надається і наразі становить 40,85 фунтів стерлінгів на тиждень на особу, що становить 5,84 фунтів стерлінгів на день на харчування, санітарні умови та одяг (Home Office UK, 2023).

Автор Ейлід Бітон у своїй роботі звернувся до своєї уваги на те, що Декларація про права біженців є досить обмеженою, що не є новою дискусією як з морального боку, так і з боку права, бо більшу частину осіб, які вимушено покидають країну через серйозну небезпеку для їх життя, складають не жертви переслідування, а особи, що потребують захисту від збройних конфліктів, кліматичних умов, війн. Проте Європейський Союз врегулював подібного роду прогалину впровадженням додаткових форм захисту, одним з яких є тимчасовий захист. Тимчасовий захист - це винятковий захід для надання негайного і тимчасового захисту в разі масового припливу або неминучого масового припливу переміщених осіб з країн, що не є членами ЄС, які не можуть повернутися в

країну походження. Директива про тимчасовий захист 2001 року надає ЄС інструмент для вирішення таких ситуацій. Вона застосовується, коли Рада за пропозицією Комісії вирішує, що має місце масовий приплив мігрантів, зокрема, якщо існує ризик того, що стандартна система надання притулку не в змозі впоратися з попитом, зумовленим прибуттям переміщених осіб, що може негативно вплинути на ефективне функціонування системи притулку (European Commission, 2022).

“У свій час криза з біженцями війни, що виникла внаслідок громадянських війн у колишній Югославії, загострила питання перед державами – членами ЄС про створення спільного механізму швидкого прийому біженців через громадянську війну та систему контролю осіб що переміщаються у подібних кризах. Одже між державам-членам ЄС було узгоджено мінімальні стандарти для тимчасового захисту у разі повторного масового напливу біженців та принцип добровільності, за яким вони самостійно визначали свою спроможність до поглинання. Важливо, що захист набуває чинності лише тоді, коли Європейська Рада кваліфікованою більшістю вирішує, що наплив біженців є масовим” (Левандовські К., 2022).

Директива про тимчасовий захист, прийнята після конфліктів у колишній Югославії, була вперше застосована Радою у відповідь на вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, щоб запропонувати швидку та ефективну допомогу людям, які рятуються від війни в Україні. Починаючи з 24 лютого 2022 року, військове вторгнення Росії в Україну створило ситуацію масового прибуття переміщених осіб з України, які не можуть повернутися до своїх домівок. У зв'язку з масштабами передбачуваного прибуття, Європейська Комісія визначила чіткий ризик того, що системи притулку країн ЄС будуть не в змозі обробити заяви у встановлені строки. Це негативно вплине на ефективність національних процесів надання притулку і негативно позначиться на правах людей, які звертаються за міжнародним захистом. Після заклику міністрів внутрішніх справ 2 березня 2022 року, Комісія оперативно запропонувала активувати Директиву про тимчасовий захист 4 березня 2022 року Рада одноголосно ухвалила рішення, що надає право на тимчасовий захист тим, хто тікає від війни в Україні. До прав бенефіціарів тимчасового захисту відносяться: дозвіл на проживання на весь

термін дії захисту (який може тривати від одного року до трьох років); відповідну інформацію про тимчасовий захист; гарантії доступу до процедури надання притулку; доступ до працевлаштування за умови дотримання правил, що застосовуються до професії, а також національної політики на ринку праці та загальних умов працевлаштування; доступ до придатного житла або житла; доступ до соціального забезпечення або засобів до існування, якщо це необхідно; доступ до медичної допомоги; доступ до освіти для осіб віком до 18 років у державній системі освіти; можливість возз'єднання сімей за певних обставин; доступ до банківських послуг, наприклад, відкриття базового банківського рахунку; переїхати в іншу країну ЄС до отримання посвідки на проживання; вільно пересуватися країнами ЄС (крім держави-члена проживання) протягом 90 днів протягом 180-денного періоду після видачі дозволу на проживання в приймаючій країні ЄС (Temporary Protection Directive (2001/55/EC)).

Автор Жданкіна трактує основну різницю між “біженцем” та “тимчасовим захистом” таким чином: “Отже, головна принципова різниця між тимчасовим захистом та статусом біженця полягає в тому, що статус біженця - це індивідуальне право особи на міжнародний захист, яке надається після проходження тривалої адміністративної процедури, яка має свої особливості. Поняття тимчасового захисту не є категорією міжнародного права, а є винятковими тимчасовими та негайними мірами, які застосовуються при масовому напливі людей, які тікають з зони збройного конфлікту, направлені на забезпечення швидкого та відносно спрощеного механізму колективного захисту осіб, які потребують такого захисту, гарантуючи їм дозвіл на проживання та інші соціальні права” (Жданкіна, Л., 2022).

Акцентуючи увагу саме на статусі громадян України в Британії, то уряд Британії розробив спеціальну програму тимчасового захисту, що має назву HOMES FOR UKRAINE. Програма передбачала приїзд та проживання українців з членами родини, що мають офіційний статус у Великій Британії або спонсорами, також громадянами

Британії або особами з офіційним статусом, які могли би прийняти до себе громадян України щонайменше на 6 місяців, маючи окрему кімнату для них, або декілька родин чи одну родину, але забезпечити окремі кімнати для різнополних членів, які не можуть проживати в одній кімнаті, наприклад, мати та син-підліток. Також уряд забезпечив приймаючи родини місячною допомогою у 300 фунтів та додатковими знижками на податки та опалення. А для громадян України, що приїхали за сімейною програмою подібних бенефітів для приймаючої родини не враховано. Також громадяни, що приїхали за спонсорською програмою, одноразово отримали по 200 фунтів, в той час як громадянам по сімейній схемі жодних разових виплат не враховано. Програма є унікальною та не практикувалася щодо біженців чи шукачів притулку у Великій Британії до цього, а також ніде у світі. Громадяни України, що тікали від війни у Великобританію знаходяться під тимчасовим захистом, згідно цього мають дозвіл на роботу, навчання, медицину та інші права, які мають громадяни країни. Програма діє 3 роки, а також дозволяє протягом цього часу покидати Великобританію та повертатися назад. Статус, що надає Великобританія громадянам України, передбачає собою повне надання прав та резидентство на три роки: українці, що вимушено покинули Україну набувають таких самих прав як резиденти країни, тобто мають повний доступ до медичного обслуговування, отримання освіти будь-якого ступеня, право на роботу, оренду житла, короткострокові займи, користування соціальними програмами, отримання соціальної допомоги та грошової допомоги від Центру Зайнятості у разі відсутності роботи (Home Office UK, Homes for Ukraine, 2022).

Не дивлячись на велику різницю, яку несуть за собою різні терміни “біженець”, “шукач притулку” аба “особа під гуманітарним захистом” у Західних дослідженнях, статях та документах можна зустріти такий термін як “forced migrant”- особа, яка є об'єктом міграційного руху, в якому існує елемент примусу, включаючи загрозу життю та засобам до існування, незалежно від того, чи виникає вона з природних чи антропогенних причин (наприклад, переміщення біженців та внутрішньо переміщених осіб, а також людей, переміщених внаслідок стихійних чи екологічних лих, хімічних чи ядерних катастроф, голоду чи проектів розвитку), що поєднує ці різні за змістом

статуси, тобто біженець чи особа під гуманітарним захистом є вимушеним мігрантом, який виїхав за територію своєї країни не через навчання, роботу, нові можливості за власним бажанням, а навпаки, був змушений покинути країну через загрозу для життя (EMN Asylum and Migration Glossary, 2023). Цей термін часто використовують, щоб об'єднати вище зазначені статуси у дослідженнях, які мають на меті, наприклад, дослідити проблеми з якими стикаються як біженці, так і особи під тимчасовим захистом.

Отже, біженці, шукачі притулку та особи під тимчасовим захистом - це люди, які були примусово переміщені з рідної країни через переслідування, війну або насильство. Однак існують значні відмінності в їхньому правовому статусі та захисті, який їм надається міжнародним правом.

Конвенція про статус біженців 1951 року визначає біженця як особу, яка перебуває за межами країни своєї громадянської належності або звичайного місця проживання і не може або не бажає повернутися туди через цілком обґрунтовані побоювання: стати жертвою переслідувань за ознакою раси, релігії, громадянства, політичних переконань або належності до певної соціальної групи. Біженці мають право шукати притулку і бути захищеними від примусового повернення в країну, де вони можуть зазнати переслідувань.

Шукач притулку - це особа, яка подала заяву на отримання статусу біженця і очікує рішення за своєю заявою. У цей період вони часто мають право на основні права та послуги, такі як житло, охорона здоров'я та освіта, але їхній правовий статус залишається невизначеним.

Особа під тимчасовим захистом - це особи, яким держава надає тимчасовий захист у відповідь на масовий приплив біженців або гуманітарну кризу. Цей захист, як правило, надається на обмежений період і має на меті забезпечити тимчасовий притулок і предмети першої необхідності тим, хто не може повернутися в свою країну. Правовий статус осіб під тимчасовим захистом, як правило, менш захищений, ніж у біженців, і вони можуть не мати такого ж доступу до додаткових соціальних та юридичних послуг. Зазвичай країни надають право на резиденство, проте врахування та допомога у

чутливих питаннях як ,наприклад, психологічна допомога, залишаються особистим вибором кожної країни чи навіть громади. Тимчасовий захист для громадян України допоміг українцям, що “тікали” від війни за спрощеною процедурою отримати захист у будь-якій обранній країні з можливістю змінювати її, вільне пересування за межами та в межах ЄС, швидкий доступ до соціальних послуг, доступ до ринку праці та програм інтеграції та адаптації.

Українське право на рівні з міжнародним визначає статус кожної окремої людини, яка потребує захисту, оскільки також керується Конвенцією про статус біженців 1951 року і Протоколом щодо статусу біженців 1967 року. Якщо певний випадок не визначений Законодавством України, то його розглядають згідно міжнародного права.

1.2 Потреби та проблеми осіб, що є вимушеними мігрантами

Згідно з Маслоу (1943, 1954), людські потреби розташовані у вигляді ієрархії, з фізіологічними потребами (виживання) внизу і більш творчими та інтелектуально орієнтованими потребами "самоактуалізації" на вершині. Маслоу стверджував, що потреби виживання повинні бути задоволені до того, як людина може задовольнити вищі потреби. Чим вище в ієрархії, тим складніше задовольнити потреби, пов'язані з цим етапом, через міжособистісні, соціальні, психологічні та екологічні бар'єри. Вищі потреби стають все більш психологічними і довгостроковими, а не фізіологічними і короткостроковими, як у нижчих потреб, пов'язаних з виживанням. Фізіологічні потреби - це біологічні потреби для виживання людини, наприклад, повітря, їжа, житло, одяг, тепло і сон. Нашою найголовнішою потребою є фізичне виживання, і це буде перше, що мотивує нашу поведінку. Як тільки цей рівень задоволений, нас мотивує наступний рівень. Якщо ці потреби не задоволені, людський організм не може функціонувати оптимально. Маслоу вважав фізіологічні потреби найважливішими, оскільки всі інші потреби стають другорядними, поки вони не будуть задоволені. Як тільки фізіологічні потреби людини задоволені, на перший план виходять потреби в безпеці та захищеності. Потреби безпеки - люди хочуть відчувати порядок, передбачуваність і контроль у своєму житті. Потреби безпеки можуть бути задоволені сім'єю та суспільством. Наприклад, емоційна безпека, фінансова безпека, закон і порядок, свобода від страху, соціальна стабільність, власність, здоров'я і благополуччя. Після задоволення фізіологічних потреб і потреб у безпеці, третій рівень потреб людини - соціальний - включає в себе почуття приналежності. Потреби в любові та приналежності - приналежність - це емоційна потреба людини в міжособистісних стосунках, афіліації, зв'язку та приналежності до групи. Прикладами потреб у приналежності є дружба, близькість, довіра, прийняття, отримання і дарування прихильності та любові. Ця потреба особливо сильна в дитинстві і може переважати над потребою в безпеці, про що свідчать діти, які чіпляються за батьків, що чинять насильство. Потреби в повазі є четвертим рівнем в ієрархії Маслоу і включають в себе самоповагу, досягнення і повагу. Маслоу класифікував потреби в повазі на дві категорії: повага до себе (гідність, незалежність) і прагнення до репутації або поваги з боку інших

(наприклад, статус). Повага представляє типове людське бажання бути прийнятим і оціненим іншими. Люди часто обирають професію чи хобі, щоб отримати визнання. Ця діяльність дає людині відчуття внеску або цінності. Важливо зазначити, що п'ятиступенева модель Маслоу (1943, 1954) була розширена, включивши пізнавальні та естетичні потреби (Maslow, 1970), а згодом і трансцендентні потреби (Maslow, 1970). Зміни в оригінальній п'ятиступеневій моделі висвітлюються і включають семиступеневу та восьмиступеневу моделі; обидві були розроблені в 1960-х і 1970-х роках. Естетичні потреби - оцінка та пошук краси, рівноваги, форми тощо. Потреби самоактуалізації - реалізація особистісного потенціалу, самореалізація, прагнення до особистісного зростання, пікових переживань. Трансцендентні потреби - людину мотивують цінності, які виходять за межі особистого "я". Прикладами трансцендентних потреб є містичні переживання та певний досвід спілкування з природою, служіння іншим, прагнення до науки, релігійна віра тощо.

Задоволення потреб має важливе значення для людського розвитку, добробуту та загального функціонування. Згідно з ієрархією потреб Маслоу, люди мають базові фізіологічні потреби, потреби в безпеці, соціальні потреби, потреби в повазі та самореалізації, які необхідно задовольняти для того, щоб вони процвітали. Незадоволення цих потреб може призвести до проблем з фізичним і психічним здоров'ям, погіршення якості життя та зниження продуктивності (Маслоу, 1943).

Дослідження постійно показують, що задоволення базових фізіологічних потреб, таких як їжа, вода і житло, є фундаментальним для виживання і фізичного здоров'я людини. Згідно з дослідженням Чандри (2016), недоїдання через брак їжі або недостатнє споживання поживних речовин може призвести до затримки росту, ослаблення імунної системи, підвищення рівня захворюваності та смертності. Аналогічно, недостатній доступ до чистої води та санітарних умов може призвести до захворювань, що передаються через воду, та скорочення тривалості життя (Prüss-Ustün et al., 2019). Задоволення потреб у безпеці, наприклад, захист від фізичної шкоди, є не менш важливим для добробуту. Вплив насильства або страх перед ним може спричинити психологічну травму та проблеми з психічним здоров'ям (Khoury-Kassabri,

Benbenishty, & Astor, 2009). Аналогічно, відсутність гарантій зайнятості, доходу та доступу до медичної допомоги може сприяти виникненню тривоги та стресу (Stansfeld та ін., 2011). Соціальні потреби, такі як почуття приналежності та підтримка з боку інших, також важливі для психічного здоров'я і благополуччя. Встановлено, що соціальна підтримка пом'якшує наслідки стресу і запобігає депресії та тривозі (Cohen & Wills, 1985). І навпаки, соціальна ізоляція та самотність пов'язані з депресією, тривогою та підвищеним рівнем смертності (Holt-Lunstad, Smith, & Layton, 2010). Потреби в повазі, такі як самоповага та визнання з боку інших, мають вирішальне значення для формування впевненості та самоповаги. Згідно з дослідженням Орта та його колег (2016), низька самооцінка пов'язана з різними проблемами психічного здоров'я, включаючи депресію та тривогу. Аналогічно, брак визнання чи вдячності за свою роботу може призвести до зниження задоволеності роботою та мотивації (Eisenberger, Rhoades, & Cameron, 1999). Нарешті, потреби в самореалізації, такі як особистісний ріст і самореалізація, важливі для відчуття мети і сенсу життя. Згідно з дослідженням Вотермана (2010), заняття діяльністю, яка відповідає цінностям та інтересам людини, асоціюється з вищим рівнем добробуту та задоволеності життям. І навпаки, відсутність можливостей для особистісного зростання і розвитку може призвести до відчуття нудьги і незадоволеності життям (Ryan & Deci, 2001).

Отже, задоволення потреб є критично важливим для людського розвитку, добробуту та загального функціонування. Незадоволення цих потреб може призвести до проблем з фізичним і психічним здоров'ям, погіршення якості життя та зниження продуктивності, амбіцій та сенсу життя. Тому дуже важливо, щоб люди мали доступ до ресурсів і підтримки, які дозволять їм задовольняти свої базові потреби та реалізовувати активну життєву позицію.

Люди, що насильно покинули країну проживання - вразлива група населення, яка згідно з багатьма дослідженнями, часто мають проблеми з доступом до ресурсів, які можуть задовольнити їх потреби. Серед таких перешкод можна виділити як внутрішні, так і зовнішні перешкоди. До внутрішніх перешкод можна віднести, наприклад, психологічну травму, через яку людина не може активувати свої внутрішні ресурси для

задоволення своїх власних потреб. До зовнішніх перешкод можна віднести багато складових, проте найпоширенішою є доступ до послуг, бо відповідно міжнародного права усі вимушено-переміщені особи мають право на рівний доступ до медичних, освітніх, соціальних послуг, проте на практиці, враховуючи особливо мовний бар'єр та інші подібного роду перешкоду, це не працює так добре, як прописано у законах.

Для створення загальної картини основних проблем та потреб вимушених мігрантів, я взяла до уваги декілька досліджень різних років, які стосуються як загалом біженців, шукачів притулку, так і контексту громадян України, які зараз перебувають закордоном через війну.

PALMER. D WARD K. (форум спільнот мігрантів та біженців і Кентський університет та Інформаційний центр з питань притулку та біженців, Міський університет, Лондон) - провели дослідження ще у 2007 році про потреби шукачів притулку та біженців у сфері психічного здоров'я, що показало, що вимушені мігранти, швидше за все, мають гірший психічний стан, а також вищий рівень ізоляції та вразливості, ніж корінне населення. У цьому дослідженні були висвітлені найбільш актуальні теми: психічне здоров'я вимушених мігрантів, проблеми з якими стикаються вимушені мігранти, який вони мають вплив на їхнє психічне здоров'я, а також доступ до психічної допомоги. Дослідники наводяться дані, отримані в результаті напівструктурованих інтерв'ю з 21 біженцем і шукачем притулку, які описують складнощі, з якими стикаються люди, що живуть у вигнанні, і необхідність інтегрованого та цілісного підходу до планування та надання послуг з підтримки психічного здоров'я. Результати дослідження показали як різні процеси адаптації, проблеми та потреби вимушених мігрантів вплинули на їхній психічний стан. Результати щодо симптомів не були інтерпретовані, а зафіксовані зі слів респондентів. Отже, травма і психічне здоров'я: дванадцять опитаних зазначили, що травматичний досвід, пережитий у країнах їхнього походження, є однією з причин або основною причиною їхнього психічного здоров'я. Житло: всі респонденти посилалися на житлові проблеми, а також інші проблеми - еміграційний процес, пільги або фінансові труднощі, бар'єри на шляху до працевлаштування, ізоляція, сімейні конфлікти, втрата статусу і мовні проблеми, які вплинули на їхній психічний стан і стан

їхніх громад. Житлові умови були названі однією з основних причин проблем психічного здоров'я. Десять респондентів зазначили про відсутність належного житла або бездомність, або мають незадовільні умови для проживання. Погані житлові умови мають опосередкований вплив на здоров'я, наприклад, знижують опірність до психічних і фізичних захворювань, призводять до появи шкідливих звичок і знижують рівень самоорганізації, а житлова депривація позначається на поведінкових і психологічних процесах людей. Імміграція: процес імміграції негативно впливає на психічне здоров'я та психічне здоров'я їхніх громад. За спостереженнями, через стрес, пов'язаний з міграційними проблемами, самогубства стали проблемою в їхніх громадах. Складність процесу надання притулку та невизначеність правового статусу респондентів негативно впливають на їхнє психічне здоров'я. Це неминуче порушує інтеграцію, психічне благополуччя та емоційні і поведінкові взаємодії. Працевлаштування та інші проблеми: двоє з опитаних зазначили, що якби вони могли працювати, це допомогло б їм легше забути про інші проблеми. Серед інших соціальних проблем, виявлених у дослідженні "Медичні потреби вимушених мігрантів у Лондоні ", були проблеми з грошима, неможливість знайти роботу, проблеми з перекладом, навчанням та пільгами. Розрив між очікуваннями людей щодо Сполученого Королівства і тим, що вони насправді відчують, опинившись тут, був підкреслений як причина депресії і стресу. Троє респондентів, які мали право на роботу, продемонстрували розчарування у спробах знайти роботу; вони відчували, що не змогли точно представити свої можливості, тим самим підкреслюючи свою відносну депривацію та структурну несприятливість. Для деяких з них неможливість знайти роботу і досягти попереднього професійного і соціального статусу призвела до почуття безнадійності і відчаю. Направлення, доступ і час очікування: з усіх опитаних респондентів, які звернулися до спеціаліста з питань психічного здоров'я, четверо отримали направлення від центру для біженців, а решта - від свого сімейного лікаря загальної практики. Більшість респондентів вважали, що їм довелося занадто довго чекати, перш ніж вони отримали направлення, а одна людина шукала допомогу протягом шести місяців до того, як її направили до спеціаліста. Ще одна людина чекала рік, перш ніж відчула, що може звернутися до свого сімейного

лікаря, з таких причин, як труднощі з англійською мовою та брак інформації про систему охорони здоров'я. Більшість респондентів, які наразі відвідують спеціаліста з психічного здоров'я, зазначили, що вони задоволені часом і регулярністю прийомів. Якщо послуги доступні, населення може "мати доступ" до медичної допомоги; однак ступінь цього доступу може залежати від адміністративних, політичних, соціальних і культурних факторів і бар'єрів, і, перш за все, послуги повинні бути актуальними та ефективними, щоб люди могли отримати доступ до поліпшення стану здоров'я. Існує багато потенційних бар'єрів для доступу до послуг з охорони психічного здоров'я, включаючи мову, стигматизацію, відмінності між культурами щодо переконань про здоров'я, відсутність належної освіти та реклами про наявні послуги.

Щодо потреб та проблем саме українців, то також було проведено декілька досліджень, що висвітлюють це питання. Одне з них було проведено у Польщі. В дослідженні брали участь громадяни України у кількості 1 206 осіб, що знаходяться під тимчасовим захистом у Польщі. Дослідження проводилося протягом періоду з 24 жовтня до 31 грудня 2022 року. «Метою цього опитування було з'ясувати поточну ситуацію, в якій опинилися українські біженці, а також визначити їхні найважливіші потреби та труднощі, з якими їм доводиться стикатися щодня. Опитування «Настрої українських біженців» було проведене у співпраці між компанією «Делойт», некомерційною організацією Social Progress Imperative та компанією Play Verto. Опитування проводилося українською мовою» («Делойт», 2023). Результати дослідження показали, що основною проблемою є низький рівень доходу та високий рівень безробіття. Однак, незважаючи на ці проблеми, більшість респондентів зазначили, що їхні основні потреби в їжі, воді, санітарії та житлі задовольняються. Респонденти вважають, що польська (центральна та місцева) влада є основним джерелом підтримки. Респонденти також повідомили про обмежений доступ до охорони здоров'я та освіти. Вартість послуг, незнання мови та відсутність інформації є основними перешкодами для доступу до основних послуг. Надання інформації та послуг українською мовою може допомогти розширити доступ до основних послуг. Відсутність доступу до охорони здоров'я та освіти має прямий вплив на життя біженців. Це також означає відсутність підтримки

людських ресурсів українських біженців, що може ускладнити процес їхнього повернення додому і відновлення країни. Респонденти також згадали про відсутність закладів догляду за дітьми та відповідного робочого одягу як суттєві перешкоди для працевлаштування. Вирішення цих питань могло б сприяти працевлаштуванню більшої кількості громадян України, що забезпечило б їм більшу фінансову незалежність. Опитування також відображає вплив кризи на психічне здоров'я біженців і серйозну нестачу психологічної підтримки. Хоча ці потреби не є такими життєво важливими, як забезпечення одягом, роботою або ліками, відсутність підтримки українців, які відчувають психологічний стрес внаслідок початку війни, матиме наслідки, наприклад, такі, як ПТСР, що буде мати вплив на їх життєдіяльність та навіть на майбутні покоління.

На міжнародній науковій конференції «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки» доктор педагогічних наук Трубавіна І. також сфокусувала увагу міжнародної аудиторії на проблемах та потребах громадян України, що покинули країну для тимчасового захисту у країнах Європи. Вона детально описала виклики, з якими стикаються громадяни України за кордоном. Серед проблем були виділені основні напрями: психологічні, соціальні, економічні, соціально-педагогічні, освітні, правові. “До психологічних проблем біженців, враховуючи їх склад сімей, відносимо: хронічну рольову напругу, тривожність, сльози, підвищену агресивність чи байдужість від постійної небезпеки, психологічні травми у всіх тих, хто виїхав, після перебування в зоні бойових дій і бомбардувань, обстрілів тощо. До соціальних та економічних проблем – відсутність задоволення базових потреб в безпеці, житлі, їжі, працевлаштуванні, нове скромне житло, відсутність одягу і всього необхідного для життя, більшість біженців виїхали взагалі без трудових книжок, як тільки була змога покинути небезпечне місце перебування, проживання в МКП, де є скупчення людей зі спільними тривогами і проблемами, емоціями, дистантність більшості сімей, коли чоловіки воюють, а жінки з дітьми і батьками в іншому місці країни чи взагалі за кордоном, в нових умовах, проблеми соціальної, культурної і професійної адаптації в нових умовах, проблеми незнання мови чи недостатнього

володіння нею, орієнтування в новій громаді, нерозуміння пріоритетної основи для прийняття рішень в умовах війни тощо(Трубавіна І,2022). Що особливо було важливим, так це те, що увага була звернена на соціально-педагогічні проблеми, які західні та вітчизняні дослідники, науковці іноді пропускають та не звертають належної уваги. Серед основних соціально-педагогічних проблем були виділені такі: “...відсутність вмінь приймати виважені рішення жінками в стані емоційного перевантаження та постійного стресу, зміни соціальних ролей в родині, додаткове навантаження на старших дітей... відсутність критичного мислення, комунікативних умінь в екстремальних умовах, керування своїм станом і вміння впливати на інших людей. Це є відсутність життєвих умінь, яким досі їх не навчали і в них не було потреби в умовах повної родини. Підвищується відповідальність за прийняття виважених рішень в інтересах всієї родини жінками в умовах війни, а багато з них цього не звикли робити, бо рішення приймав чоловік” (Трубавіна І,2022). Серед правових проблем біженців також була звернена увага на декілька аспектів, які не описують деякі дослідники та науковці, роботи яких були взяті до уваги. У вітчизняній та Західній літературі питання отримання документів та статусу та виклики, які супроводжують вирішення цього питання згадуються увесь час, а також актуальною темою у дослідженнях є саме доступ до послуг, на які люди мають право, проте на практиці це працює недосконало і викликає додатковий стрес у отримувачів послуг. Неочевидними правовими проблемами біженців, які описала авторка є саме нострифікація дипломів та їх визнання, що негативно впливає на можливість знайти належну роботу для утримання себе та родини, а також це негативно впливає на моральний стан людини, якщо є велика прірва між тим, ким вона була до війни, скільки заробляла та який був її соціальний статус, та тим, на що вона може розраховувати без підтвердженої кваліфікації та можливо знання мови закордоном. Ще однією проблемою є відсутність права приймати рішення відносно дитини бабусь та дідусів, та інших близьких родичів, які могли покинути країну з дитиною через відсутність можливості виїхати для батьків або інших законних опікунів, оскільки без подібних прав неможливо забезпечити дитину належним доглядом та отримати для неї необхідні послуги. Також серед усіх проблем з

доступом до медичного обслуговування було виокремлено питання доступу до рецептів та лікування людей, які вже мають хронічні захворювання, проте мають підтверджувати їх наявність, хоча іноді це вимагає великої кількості часу, якого може не бути у людини, що не має можливості довго підтримувати свій стан без належних ліків.

Проблеми та потреби, з якими стикаються вимушені мігранти, висвітлила Міжнародна Організація Охорони Здоров'я (WHO) на Женевській конференції у 2020 році. Звіт описував проблеми та потреби вимушених мігрантів та вплив цих факторів на їх психічне здоров'я. Серед основних проблем та потреб вони висвітлили такі: мігранти та біженці часто стикаються з різними проблемами і стресами, які можуть мати місце на різних етапах міграційного процесу, наприклад, відсутність засобів до існування і можливостей для освіти та розвитку, вплив збройних конфліктів, насильства, бідності та/або переслідування. Під час самої вимушеної міграції особи часто стикаються з складними і небезпечними для життя умовами, включаючи насильство та затримання, потрапляння до рабства, експлуатацію, а також відсутність доступу до послуг, необхідних для задоволення базових потреб. У період пост-міграції з'являються вже іншого роду проблеми: перешкоди в доступі до медичних та інших послуг для задоволення базових потреб, а також погані умови життя, розлука з членами сім'ї та мережами підтримки, можлива невизначеність щодо дозволів на роботу та правового статусу (прохання про надання притулку), а в деяких випадках - затримання міграційною службою. На етапі інтеграції основними проблемами для вимушених мігрантів є: погані умови життя або праці, безробіття, труднощі асиміляції, проблеми з культурною, релігійною та гендерною ідентичністю, проблеми з отриманням соціальних виплат, зміна політики в приймаючих країнах, расизм та ізоляція, напруженість у відносинах між приймаючим населенням та мігрантами і біженцями, соціальна ізоляція та можлива депортація. Усі вищезгадані стресові фактори можуть підвищувати ризик розвитку психічних розладів. Наприклад, безробіття, погані соціально-економічні умови та відсутність соціальної інтеграції серед мігрантів і

біженців є факторами ризику розвитку таких психічних розладів, як депресія. Водночас, ці стресові фактори можуть загострювати вже існуючі соціальні та психічні проблеми. Фактори, що негативно впливають на психічне здоров'я та благополуччя дітей мігрантів і біженців, включають соціально-економічні позбавлення, дискримінацію, расизм, низьку згуртованість сім'ї та часту зміну школи. Діти, розлучені з батьками-мігрантами, мають підвищений ризик розвитку депресії, тривоги, суїцидальних думок, розладів поведінки та проблем із вживанням психоактивних речовин (WHO, 2020).

Отже, вимушені мігранти стикаються з цілою низкою проблем і потреб внаслідок свого переміщення, включаючи доступ до охорони здоров'я, економічну незахищеність, а також соціальну ізоляцію та дискримінацію. Ці виклики можуть включати проблеми фізичного та психічного здоров'я, економічну незахищеність, соціальну ізоляцію та дискримінацію. Окрім психологічних проблем, викликаних травмуючим досвідом перебування у країні, де могла йти війна чи іншого роду ситуація, яка змусила людей покинути дім, також негативно на психічний стан впливає саме переміщення, де люди стикаються з великою кількістю проблем та неможливістю самостійно закривати свої потреби. Також існує цілий ряд інших перешкод, які не дають вимушеним мігрантам інтегруватися, адаптуватися та досягти комфортного рівня життя у іншій країні, наприклад, економічна незахищеність є ще однією серйозною проблемою, з якою стикаються вимушені мігранти. Переміщення може призвести до втрати роботи, майна та можливостей для отримання освіти, залишаючи вимушених мігрантів з обмеженими можливостями для підтримки себе та своїх сімей. Також соціальна ізоляція та дискримінація можуть бути серйозними проблемами для вимушених мігрантів. Переміщення може призвести до втрати соціальних мереж і систем підтримки, внаслідок чого вимушені мігранти відчують себе ізольованими та вразливими. Вимушені мігранти також можуть стикатися з дискримінацією за національною, етнічною, релігійною чи іншими ознаками, що може обмежити їхній доступ до житла, освіти та можливостей працевлаштування. Подолання соціальної ізоляції та дискримінації вимагає цілеспрямованих заходів, таких як мовні та культурно-

орієнтаційні програми, сприяння соціальній інтеграції та дотримання антидискримінаційного законодавства.

Вирішення цих проблем має вирішальне значення для того, щоб вимушені мігранти могли відновити своє життя і зробити внесок у розвиток приймаючих громад. Втручання, що надають медичну допомогу, економічну підтримку та можливості соціальної інтеграції, можуть допомогти вимушеним мігрантам подолати ці виклики і досягти більшої стійкості та самодостатності.

1.3 Міжнародна практика надання послуг особам, які переїхали до інших країн з метою отримання тимчасового захисту

Міжнародна практика надання послуг особам, які переїхали до інших країн з метою отримання тимчасового захисту, суттєво відрізняється в різних регіонах і країнах. Багато країн світу надають тимчасовий захист особам, переміщеним внаслідок конфлікту або переслідування.

Одним із ключових завдань у наданні допомоги особам під тимчасовим захистом є забезпечення задоволення їхніх основних потреб. Це включає доступ до їжі, житла, охорони здоров'я та освіти. У багатьох випадках ці потреби задовольняються шляхом надання гуманітарної допомоги міжнародними організаціями, такими як Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) та неурядовими організаціями (НУО). Іншим викликом є забезпечення того, щоб особи під тимчасовим захистом могли користуватися своїми правами та брати повноцінну участь у житті суспільства, в якому вони проживають. Це включає доступ до правової допомоги, працевлаштування та соціальних послуг. Правова база в приймаючій державі відіграє вирішальну роль у визначенні ступеня захисту цих прав (Crawley, H., Skleparis, D., & Jones, H., 2018). В останні роки більшість осіб, що потребують захисту значно збільшилася, особливо після повномасштабного вторгнення на територію України, через що багато громадян України вимушені були покинути країну та шукати притулок в Європі, тож і зростає визнання необхідності більш скоординованого і комплексного підходу до надання допомоги особам під тимчасовим захистом в Європі. Це включає в себе розвиток регіональних рамок співпраці, таких як Загальноєвропейська система притулку (CEAS), яка спрямована на гармонізацію процедур і стандартів надання притулку в Європейському Союзі.

Як вже зауважно нижче, відповідно до політики країни, умови надання загалом відрізняються, проте не можуть протилежити Конвенції про статус біженця. Далі буде наведено приклади того, як різні країни допомагають особам під тимчасовим захистом на своїй території.

Німеччина активно долучилася до надання допомоги особам під тимчасовим захистом, особливо під час напливу біженців у 2015 році та громадянам України. Країна реалізує різні соціальні програми та ініціативи, спрямовані на задоволення базових потреб людей, сприяння їхній інтеграції в суспільство та підвищення їхньої здатності до самозабезпечення. Німеччина надає тимчасовий захист особам через свою систему притулку, яка регулюється Законом про надання притулку. Цей закон гарантує особам,

які перебувають під тимчасовим захистом, доступ до правових процедур, включаючи право подати заяву про надання притулку, доступ до юридичного представництва та гарантії проти примусового повернення (повернення осіб до країн, де вони можуть зазнати переслідувань) (ВАМФ, 2023). Також пропонує різні соціальні програми для допомоги особам, які перебувають під тимчасовим захистом. Ці програми включають фінансову підтримку на проживання, доступ до охорони здоров'я та забезпечення предметами першої необхідності, такими як їжа, одяг та засоби особистої гігієни. Країна приділяє значну увагу інтеграції осіб, які перебувають під тимчасовим захистом. Інтеграційні курси, що фінансуються Федеральним відомством у справах міграції та біженців (ВАМФ, 2023), допомагають новоприбулим вивчити німецьку мову, зрозуміти німецьке суспільство та набути навичок, необхідних для роботи. Ці курси також надають інформацію про основні цінності та правові принципи Німеччини. Що стосовно питання перебування, то Німеччина надає тимчасове житло особам, які перебувають під захистом, різними способами, включаючи центри прийому, притулки для біженців і приватне житло. Мета полягає в тому, щоб забезпечити гідні умови життя, поки особи очікують на рішення щодо їхніх заяв про надання притулку. Докладаються зусилля для надання відповідного житла з урахуванням індивідуальних потреб особи (ВАМФ, 2023).

Насамкінець, Німеччина запровадила комплексну систему підтримки осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, що включає житло, охорону здоров'я, освіту та соціальне забезпечення. Держава також вживає заходів для підтримки інтеграції біженців та шукачів притулку в німецьке суспільство. Однак все ще існує низка проблем, які потребують вирішення, зокрема, щодо спроможності держави забезпечити усіх вимушених осіб якісними послугами.

Італія також активно долучилася до надання допомоги особам під тимчасовим захистом, особливо під час європейської міграційної кризи. Країна впровадила різні заходи для підтримки цих осіб та сприяння їхній інтеграції в італійське суспільство. Законодавча база Італії щодо осіб під тимчасовим захистом регулюється насамперед Консолідованим законом про імміграцію (Законодавчий декрет № 286/1998) та

Системою прийому шукачів притулку та біженців (SPRAR) (ISPI,2023) . Ці закони встановлюють права та обов'язки осіб, які перебувають під тимчасовим захистом. SPRAR пропонує децентралізований підхід, коли особи розміщуються в невеликих центрах, що сприяє більш інклюзивному процесу інтеграції на рівні громади. Ці центри пропонують притулок, їжу та предмети першої необхідності. Особи під тимчасовим захистом в Італії також мають право на отримання медичних послуг. Національна служба охорони здоров'я (Servizio Sanitario Nazionale) надає їм доступ до медичної допомоги, невідкладної допомоги та необхідних ліків на тих же умовах, що і громадянам Італії. Країна активно підтримує інтеграцію громадян, тож впроваджує різні освітні програми для підтримки інтеграції дітей та молоді під тимчасовим захистом. Ці програми спрямовані на забезпечення доступу до освіти, включаючи курси італійської мови та ініціативи шкільної інтеграції. Італія вживає заходів для сприяння інтеграції осіб під тимчасовим захистом на ринку праці. Вони запровадили такі ініціативи, як програми професійного навчання, мовні курси для працевлаштування, а також законодавчі положення, що дозволяють отримати доступ до можливостей працевлаштування. Італійський уряд разом з неурядовими організаціями надає правову допомогу і підтримку особам, які перебувають під тимчасовим захистом. Це включає в себе інформацію про юридичні права, допомогу в процедурах надання притулку та доступ до послуг правової допомоги (Ministry of Interior - Italy, 2023).

Франція має добре налагоджену систему підтримки осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, з акцентом на соціальну та економічну інтеграцію. Франція надає житло та соціальну допомогу особам під тимчасовим захистом через Національну схему прийому (Dispositif National d'Accueil). Особи під тимчасовим захистом у Франції мають право на медичне страхування та доступ до державної системи освіти, включаючи мовну підтримку та спеціалізовані інтеграційні класи. Також Франція запровадила інтеграційні контракти (Contrats d'Intégration Républicaine), які визначають права та обов'язки і надають доступ до інтеграційних заходів, таких як мовні курси, професійна підготовка та допомога у працевлаштуванні. Країна підтримує професійну інтеграцію за допомогою різних програм, включаючи професійну підготовку, стажування та

фінансові стимули для роботодавців, які наймають осіб під тимчасовим захистом (EMN and MPI, 2023) .

Як зазначалося вище, то конкретна політика та процедури тимчасового захисту в європейських країнах відрізняються, оскільки кожна країна має власну правову базу та підхід до задоволення потреб осіб, які опинилися в такій ситуації. Однак є деякі загальні аспекти тимчасового захисту в європейських країнах. По - перше, це правовий аспект. Особи, які перебувають під тимчасовим захистом, отримують правовий статус, який дозволяє їм залишатися в країні протягом певного періоду, як правило, до поліпшення ситуації в рідній країні або знаходження альтернативних рішень. По - друге, тимчасовий захист, як правило, надає особам певні права і захист, включаючи доступ до базової медичної допомоги, освіти та соціальної допомоги. Країни надають бенефіціарам тимчасового захисту посвідки на тимчасове проживання і можуть запропонувати житлову підтримку або розміщення в центрах тимчасового розміщення або інших призначених для цього установах. Також Європейські країни часто надають інтеграційну підтримку особам, які перебувають під тимчасовим захистом, включаючи мовні курси, професійну підготовку та допомогу в працевлаштуванні.

Отже, кожна європейська країна має власний підхід до тимчасового захисту, на який впливають такі фактори, як масштаби міграції, міркування національної безпеки, а також політичне і громадське ставлення до міграції та притулку, проте відповідно до міжнародного права країни все ж таки при наданні тимчасового захисту мають певний ряд обов'язків відповідно до осіб під тимчасовим захистом, що включають в себе допомогу у закриті основних потреб людини у безпеці, їжі, теплі тощо. Кожна європейська країна приділяє особливу увагу інтеграції осіб під тимчасовим захистом задля незалежного функціонування осіб під тимчасовим захистом в громаді.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Час і місце та етапи проведення дослідження

Дослідження проводилося дистанційно з респондентами, що наразі знаходяться в Англії і протягом квітня 2023 року. Під час проведення дослідження дослідник знаходився у Києві та Англії. На контекст дослідження мав вплив місцезнаходження дослідника, що зумовило проведення збору матеріалу дистанційно з використанням електронних

засобів комунікації. Проведення дослідження включає три етапи: підготовчий, основний та заключний. На першому етапі (лютий 2022 – квітень 2023) було здійснено аналіз літератури, а саме міжнародної та вітчизняної правової бази з теми визначення статусу вимушених мігрантів, а також аналіз досліджень та звітів, що описують основні проблеми та потреби людей, що вимушено переїхали до іншої країни. На даному етапі було обрано метод дослідження, досліджувану групу та розроблено гайд. На другому етапі (квітень 2023) було зібрано емпіричний матеріал – опитано громадян України, які знаходяться в Англії під тимчасовим захистом за однієї із запропонованих урядом схем - сімейна чи спонсорська. Опитування респондентів було здійснено шляхом проведення напівструктурованих інтерв'ю. Третій, заключний етап (травень 2023) полягав у аналізі отриманих даних. Було здійснено підсумок та аналіз результатів, а також формулювання висновків

2.2 Процедура проведення дослідження

Протягом першого етапу - опрацювання літератури, було визначено групу досліджуваних осіб - вибірку, а також визначення інструменту дослідження - напівструктуроване інтерв'ю. Для напівструктурованого інтерв'ю був розроблений гайд (додаток А).

На початковому етапі методом дослідження мало би бути анонімне анкетування, яке б забезпечило більшу вибірку осіб за кількістю, походженням, віковим діапазоном тощо. Проте повстало питання репрезентативності такого виду опитування для з'ясування проблем та потреб громадян України під тимчасовим захистом, оскільки анкетування не дало би поглибленої інформації. Також анкетування не передбачало б великих відкритих запитань, оскільки, по-перше, це не формат даного опитування, а, по-друге, був великий сумнів, що респонденти стали би відкрито та детально відповідати про проблеми з якими стикнулися у анкеті.

Важливим критерієм вибірки були: громадянство України, проживання на території України до початку повномасштабного вторгнення. Також респонденти мали знаходитися в Англії під тимчасовим захистом по одній із схем: сімейній чи спонсорській. Інші критерії як стать, час перебування у Англії, вік, наявність дітей тощо, визначено не було.

Залучення респондентів відбувалося через відкриті чати громадян України у таких мережах як Telegram, Viber та груп у соціальній мережі Facebook, наприклад, телеграм - канал Leamington Spa Refugee Support. Канал був заснований місцевими волонтерами британського та українського походження для об'єднання громади, а також для того, щоб обмінюватися досвідом, допомагати один одному інформаційно, проводити разом українські свята та дозвілля. У пошуках респондентів виявила бажання також волонтерка, громадянка Британії, одна з активних засновниць каналу Leamington Spa Refugee Support, що поширювала пропозицію про участь у дослідженні серед громадян України, яким допомогла у вивченні англійської, оформленні документів, інформувала про послуги тощо. Також був застосований метод “снігової кулі” серед перших респондентів, які ділилися контактами друзів, що також знаходяться під тимчасових захистом в Англії. Перші спроби розміщення пропозиції участі в дослідженні не дали бажаних результатів, тож пропозицію доводилося дублювати декілька разів у особисті повідомлення членів чату, проте більшість респондентів ввічливо відмовлялися через брак часу чи небажання розповсюджувати свій досвід, для деяких ця тема виявилась чутливою, що також було поширеною причиною відмови. До дослідження були долучені в основній кількості респонденти, що проживають на території Warwickshire, в українському розумінні - це вид об'єднаної громади, що складається з різних міст та селищ, проте мають один міський інститут управління - Warwick District Council.

Контакт з респондентами про час та проведення інтерв'ю відбувався у особистому чаті. Респонденти одразу були ознайомлені з метою та завданням дослідження, а також часом, яке займає інтерв'ю. У середньому інтерв'ю займало 40 хвилин. Усі інтерв'ю проводилися на онлайн-платформі Zoom. Учасники також були одразу проінформовані про конфіденційність інтерв'ю та можливість не вмикати камеру, не відповідати на

чутливі питання, а також припинити інтерв'ю у разі, якщо респондент більше не хоче брати у ньому участі

На початку інтерв'ю кожен учасник ще раз був проінформований про мету, завдання дослідження, ким є дослідник і який університет представляє, чому саме він опинився у вибірці, про конфіденційність та зберігання запису (додаток Б). Дослідник отримав усно погодження на початку інтерв'ю від кожного учасника на запис та зберігання інтерв'ю за захищеному носії без доступу третіх осіб до нього.

Кожне інтерв'ю починалося з погодження на запис та ознайомлення з темою, налагодження контакту з дослідником, а також соціально-демографічного блоку для формування характеристики вибірки. Після налагодження зв'язку та знайомства з респондентом, дослідник переходив до основної частини запитань.

2.3 Методи та інструменти дослідження

Методом збору даних був обраний метод напівструктурованого інтерв'ю, що передбачав собою заздалегідь підготовлений гайд із запитаннями, а також дослідник мав можливість ставити додаткові запитання для поглибленого розуміння проблеми або потреби. Цей метод допоміг з'ясувати таку інформацію як: проблеми, з якими респонденти стикнулися у перші місяці; актуальні проблеми та потреби на момент опитування; можливість вирішувати проблеми та закривати потреби самостійно; за допомогою кого чи чого респонденти вирішували свої проблеми та закривали потреби у перші місяці перебування в Англії та на момент опитування; якість надання послуг та рівень задоволеності ними; доступність послуг; потреби у розширенні послуг; рівень обізнаності у послугах; залученість громади у вирішення проблем, з якими стикаються громадяни України під тимчасовим захистом; загальний рівень задоволення якістю життя; психологічний стан та потреба у психічній допомозі; рівень інтеграції.

Інструмент дослідження - гайд, складався з двох основних блоків та додаткових запитань. Перший блок - соціально - демографічний, який допоміг з'ясувати загальні відомості про респондента: вік, стать, склад родини, рівень англійської мови, час

перебування у Англії, рід зайнятості на момент проживання в Україні та зараз тощо. Другий блок поділявся на два півблоки - другий блок:дослідження проблем та потреб з якими зіштовхнулися шукачі притулку в Англії - а) дослідження проблем, з якими зіштовхнулися шукачі притулку в Англії; б) дослідження потреб шукачів притулку в Англії, а також питання про загальний рівень задоволеністю рівнем життя, психологічний стан респондентів та рівень інтеграції у нове суспільство.

Перед створенням гайду до уваги бралася проаналізована література на тему потреб та проблем вимушено-переміщених осіб, що допомогло також формувати додаткові питання про поширені потреби та проблеми, якщо респондент не згадував їх. У результаті цього такі додаткові питання допомогли більше дослідити потреби та проблеми громадян України в Англії, оскільки іноді респонденти забували/уникали чи не згадували про проблеми з якими стикалися, проте вони все ж таки існували.

2.4 Характеристика вибірки

У вибірку були залучені повнолітні громадяни України з різних міст України, які зараз перебувають під тимчасових захистом в Англії. Вибірку склали жінки різного віку, проте більшість жінок знаходяться у віці від 30-40 років, а також мають неповнолітніх дітей. Більшість респондентів мають вищу освіту і хоч жодна не працює за фахом, проте є зайнятою на повний чи неповний робочий день. Усі респонденти користувалися чи користуються приблизно однаковими послугами, проте мають різний досвід отримання цих послуг.

Всього до аналізу було включено 7 інтерв'ю. Усі респонденти знаходяться в Англії за спонсорською візою, а також більшість респондентів перебуває в Англії від 5 до 14 місяців. До вибірки не потрапили респонденти, що щойно переїхали.

Респондент	Стать та вік	Наявність	Освіта	Рівень	Зайнятість	Час перебування
------------	--------------	-----------	--------	--------	------------	-----------------

		неповнолітні дітей		англійської	на момент опитування	та схема
Респондент 1	Жіноча, 32	Донька, 6 років	Вища	B2	IT - адміністратор	Спонсорська, 8 місяців
Респондент 2	Жіноча, 35	Двоє дітей по 5 років.	Вища	B1	Клінінг	Спонсорська, рік
Респондент 3	Жіноча, 36	Дві доньки, 12 років	Вища	B2	Адміністра- тивний менеджер	Спонсорська, рік
Респондент 4	Жіноча, 24	Відсутні	Повна середня	B2	Бариста	Спонсорська, рік
Респондент 5	Жіноча, 53	Неповнолітні відсутні	Вища	A1	Незайнята	Спонсорська, рік
Респондент 6	Жіноча, 57	Неповнолітні відсутні	Вища	A1	Незайнята	Спонсорська, 5 місяців
Респондент 7	Жіноча, 44	Донька, 14 років	Вища	C1	Старший Адміністратор	Спонсорська, 8 місяців

2.5 Труднощі та обмеження проведення дослідження

Під час проведення інтерв'ю виникли такі труднощі та обмеження як: пошук та залучення респондентів, доступ до респондентів- чоловіків та осіб старшого віку, також у вибірці були відсутні респонденти, що перебувають у Англії за сімейною програмою, що могло вплинути на різноманітність результатів, оскільки дві програми відрізняються за собою, особливо фінансуванням. Також залученні респонденти досить обережно відповідали, що до якості надання послуг та проблем з якими вони стикаються

через високий рівень поваги до країни, яка їх прихистила, що також частково вплинуло на репрезентативність отриманих результатів.

Також у інтерв'ю були присутні чутливі питання особливо щодо психологічного стану респондентів, проте всі респонденти погодились відповідати на них, крім однієї респондентки, яка відмовилася відповідати розгорнуто на ряд цих питань.

Однією з найпоширеніший обмежень також стала відмова респондентів брати участь у інтерв'ю після узгодження часу проведення.

2.6 Концептуалізація та операціоналізація понять

Тимчасовий захист - Тимчасовий захист - це винятковий захід для надання негайного і тимчасового захисту в разі масового припливу або неминучого масового припливу переміщених осіб з країн, що не є членами ЄС, які не можуть повернутися в країну походження.

Потреба – це психічний стан індивіда, який зумовлюється нестачею в об'єктах, необхідних для існування й розвитку, і виступає джерелом його активності.

Job center - центр зайнятості в Англії.

Universal credit - універсальна допомога по безробіттю в Англії.

Social house - будинки та квартири, що належать місцевій владі або іншим організаціям, які не отримують прибутку, і які здаються в оренду людям з низькими доходами.

Council - представник міської влади, соціальний працівник.

Food bank - це громадські організації, які допомагають людям отримати продукти харчування, якщо вони не можуть дозволити собі купити необхідну їжу. Зазвичай потрібно отримати направлення до продовольчого банку, перш ніж ним скористатися.

Під “якістю надання послуг” розуміється суб'єктивна оцінка респондента задоволеність результатом послуг.

Під “рівнем інтеграції” розуміється суб'єктивна оцінка респондента про його включеність у суспільство та можливість самостійно існувати в ньому, самостійно

задовільняти свої проблеми та потреби або знати куди звертатися у разі виникнення таких.

Під “рівнем безпеки та комфорту” розуміється суб'єктивна оцінка респондента щодо почуття безпеки та рівня задоволеністю життям.

Під “послугами, яких не вистачає” розуміється думка респондента з приводу того, які б послуги могли би покращити рівень їх життя, вирішити їх основні проблеми та закрити потреби.

РОЗДІЛ 3. ПОТРЕБИ ТА ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕЇХАЛИ ДО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ

3.1 Проблеми та потреби громадян України у Англії, що пов'язані з психологічним станом та інтеграцією.

Для з'ясування потреб та проблем пов'язаних з психологічним станом та доступом до психологічної допомоги, респондентам було задано ряд таких питань як “Чи можете ви сказати, що досвід війни досі впливає на ваше життя або бентежить вас? В яким сферах життя це проявляється? Чи вважаєте ви, що ви потребуєте психологічної допомоги? Чи є у Вашій громаді (місті чи селищі, де Ви проживаєте) доступ до безкоштовної психологічної допомоги, організовану міським управлінням чи волонтерами? Чи хотіли б Ви, щоб у Вашій громаді була би послуга надання психологічної допомоги на рідній чи іноземній мові?”. Лише один респондент з 7 сказав, що досвід війни та інші чинники, пов'язані з вимушеною міграцією, не вплинув на психологічний стан та він не потребує психологічної допомоги зовсім, інші респонденти навіть якщо не казали про потребу у допомозі, все ж таки визнавали, що досвід війни дуже сильно вплинув на них та продовжує впливати зараз у повсякденному житті. Одна з респонденток відмовилась повноцінно відповідати на питання через те, що не могла стримати сліз і попросила пропустити це питання.

“...і я з дітьми, коли жили два тижні майже у підвалі, то це було дуже важко. Своїм мозком я розумію, що це з нами сталося і ми якось повинні з цим жити. Тому я більше переживала за дітей, бо як діти далі будуть жити. І в нас якось у школі була проблема така невелика, Тільки моя дитина з іншою українською дитиною, вони ходять до одного класу, і вони якось з конструктора збудували танк і гралися. І нас викликала вчитель і спитала, чому ваші діти з конструктора будують танк, бо це дуже погано і це неможливо таке. Англійські діти так не граються... ми були в шоці, і потім ми сказали, ну як би ми приїхали з України, ми приїхали не за кращим життям, а ми бігли від війни. І діти це бачили і чули на свої очі. Ну, після цього вона так, ну, добре-добре. Але так, в нас була така розмова у школі. Тому що, ну, от. І я більше за це переживала, але я бачу, що діти, ну, якось вони тут в захищеному місті і вони це не сприймають. Вони знають, що в Україні погано війна стріляють, і що батько зараз на фронті. Вони це все знають. В мене не виникає якоїсь потреби у психологу” (Респондент 2).

“Досвід війни, звичайно, вплинув на моє життя, а точніше кардинально його змінив. Але не можу сказати, що це якийсь негативний досвід. В будь-якому випадку це позитивно. Тому що це дало поштовх для змін в житті, скажімо так, які я не можу на них дивитись як на негативні” (Респондент 1).

“Для мене, на мене вплинуло особисто, тому що ми не довго, слава Богу, перебували на території під обстрілами, але ми коли намагалися покинути наше місто, то ми їхали під обстрілом. Це просто стріляли по машинам. І я зараз навіть пригадую і плачу, знаєте, таке. І діти в мене були дуже налякані, тому що ми тиждень сиділи просто в підвалі. Зараз, ну, я, як діти, то вони, я думаю, що нормально, вони якось це пережили. А я думаю, що я дуже впечетливітельна. Я ще навіть зараз, коли передивляюся ці телеграм-канали або інші ресурси, де можна все це подивитися, то я дивлюся і плачу. Я ще це не пережила” (Респондент 3).

“Дуже сильно впливає. Я нікак до сих пор не можу змиритися, що в своєму віку я втратила все і все треба починати знову. І будь-яке щось, навіть, ну, дуже важко це слухати і розуміти” (Респондент 6).

“Це мене дуже бентежить. Я кожен день читаю інформацію. І коли я читаю інформацію, як гинуть діти, молоді... Мені дуже важко, звісно, казати. Давайте пропустимо. Мені дуже важко. Дуже. Мені болить, страшно болить. Страшно болить. Ой, Машо, давайте пропустимо.” (Респондент 5).

Що відносно потреби у психологічній допомозі, то не всі респонденти вважають, що їм потрібна психологічна допомога, 3 з 7 респондентів, що хоча досі відчують негативні емоції та тривожність, що пов'язані з пережитим досвідом війни і факту війни в Україні. Для з'ясування потреби у психологічній допомозі було задано питання “Чи вважаєте ви, що ви потребуєте психологічної допомоги?”.

“Я думаю, що потребуємо, тому що, судячи по мені, по собі, я так... І коли йде згадка про ті часи, коли ми були там і яка зараз ситуація, то все одно це сльози якісь, переживання постійне. Тому я думаю, все одно українці потребують. Навіть якщо вони кажуть, що не потребують, я думаю, що вони потребують, тому що це дуже болісний такий в нас опит. Дуже травматичний. І він нікуди не дівається, бо все одно люди переживають і дивляться новини. Постійно в негативі” (Респондент 2).

“Я одразу почала займатись з українським психологом, тому що, по-перше, немає мовного бар'єру, а по-друге, мені здається, що нашу спільну проблему можуть зрозуміти тільки ті люди, які самі в цій штуці живуть” (Респондент 4).

“Я думаю, що якби це було українською мовою, це було б добре. Дуже добре. Психолог, психологічна допомога, це було б дуже гарно” (Респондент 5).

Також одна з респондентом на питання, що саме для вас могло зробити ваше перебування в Англії більш комфортним, відповіла про першочергову потребу у психологічній допомозі.

“Психологічна допомога – це, мабуть, перша, тому що, в принципі, на це все збудовується, на ментальному здоров'ї. Це дуже важлива річ. І для мене в тому числі” (Респондент 6).

Також було з'ясовано чи мають громадяни України доступ до психологічної допомоги у громаді в якій вони проживають. Цим питанням було з'ясовано, що доступу до якісної та професійної психологічної допомоги мовою громадян України у громадах немає. Було згадано про можливість отримання психологічної допомоги англійською мовою, проте респонденти, які навіть володіють мовою на достатньому рівні, не знаходять цю опцію оптимальною. В громаді проте організовані волонтерські заходи щодо поліпшення психологічного стану, проте зазвичай це мало пов'язано з якісною та

професійною психологічною допомогою, наприклад, це арт-терапія або групові заходи, де люди діляться своїм досвідом або переживаннями. Оскільки більшість респондентів не мають потреби у психологічній допомозі, то також необізнані на тему того, чи є у громаді послуги з психологічної допомоги.

“...наші волонтери організують такі зустрічі. У нас були інтуїтивні танці. Зараз у нас по суботам організували зустрічі з психолога, можна поговорити, поділитися проблемами. І я це відвідую, тому що я розумію, що мені це потрібно.” (Респондент 3).

Волонтерами є жінки з України, що за допомогою місцевих волонтерів знайшли приміщення. Інформацію про те чи можна отримати допомогу, організовано місцевою владою, респондентка не володіла, проте зазначила, що також є волонтери, що надають допомогу англійською.

“Ну дивись, може і є, але я так зрозуміла, це на англійській мові б за мною була б психологічна допомога. На українській вона є, але вона не так розмовами, а арт-малюнками. Ну це не допомога. Сюди я ходила до лікаря і сказала, що у мене депресія. Не така велика, страшна, що я прямо не хочу нічого. Ні. Ну інколи, ну дуже накриває називається. Мені виписали ліки. Ну я, я проти, я дуже, ну я проти. Це треба розмовляти. Це, не допомога. Я сама собі психотерапевт.” (Респондент 5).

“В моєму місті є такі можливості. Ти можеш спілкуватись з психологом безкоштовно. Єдине, що я не знаю, наскільки це ефективно. Допомога надається англійською... Можливо, я думаю, що є вірогідність, що тобі можуть запропонувати перекладача. Хоча, до речі, не факт, тому що в джоб-центрі, коли ти не знаєш англійської, тобі теж пропонують перекладача. Але я знаю, що це дуже малоімовірно, що в тебе буде перекладач, тому що краще вже просити про перекладацьку роботу людей, наприклад, своїх хостів, або тих, кого ти знаєш, або якогось українця, який

володіє українською, англійською дуже добре... а від держави тобі навряд чи запропонують хорошого перекладача” (Респондент 4).

Також крім досвіда війни серед чинників,що негативно впливають на самопочутті респондентів було визначено: переїзд, втрата статусу, проблеми з приймаючою стороною, робота на низькокваліфікаційній роботі, недивлячись на те,що 6 з 7 респондентів мають по дві вищих освіти,проте через брак мови та неможливість підтвердження дипломів, робота за спеціальністю для більшості недоступна.

Отже, рядом питань було з'ясовано, що 6 з 7 респондентів мають проблеми психологічного характеру пов'язані з досвідом війни, 4 з 7 респондентів погодились, що вони б хотіли та мали б отримувати професійну психологічну допомогу. Питанням про доступність послуг психологічної допомоги було з'ясовано, що у громадах, де знаходяться респонденти немає доступу до якісної та професійної психологічної допомоги. Якщо навіть допомога є, то частина респондентів не була проінформована як і де її можна отримати. Одна з респонденток зверталася за допомогою у медичний заклад з заявою,що за її суб'єктивним баченням свого стану вона має депресію, проте її не було продіагностовано належним чином, а послуги психіатра чи психолога запропоновані не були.

Також протягом інтерв'ю респондентом було запропоновано оцінити свій рівень інтеграції у нове суспільство шляхом самооцінки за шкалою розроблену дослідником: “Оцініть рівень інтеграції у суспільство Англії від одного до десяти, де один це: зовсім не інтегрований,не маю друзів чи знайомих, не відвідую мовні курси чи роботу, не знаю мову,не розумію як отримувати послуги чи спілкуватися з місцевим населенням, а 10- повністю інтегрований: можу сам себе забезпечувати усім необхідним, добре знаю мову, розумію , куди звертатися у разі потреби у послугах,документах та інших побутових питаннях, маю коло друзів чи знайомих, маю коло знайомих чи друзів серед місцевого населення, маю роботу тощо”.

Варто зазначити,що оцінки були пропорційні рівню володіння англійською серед респондентів. Респонденти,що володіють англійською на рівні від B1 загалом

оцінювали свій рівень інтеграції від 7 балів за розробленою шкалою, а респонденти, що володіють нижчим рівнем, приблизно А1-А2, оцінювали свій рівень інтеграції не вище 5 за шкалою. Серед респондентів загалом було лише два учасника, що мають рівень А1-А2. Також цим респондентам було задано питання “Що саме могло підвищити Ваш рівень інтеграції?”, обидва респонденти зазначили, що саме мовний бар'єр робить їх інтеграцію більш повільною. Також одна з респонденток зазначила, що можливість жити у більшому місті відкрила б для неї більше можливостей вивчення мови, роботи та інше, проте зараз вона проживає у маленькому селі з поганим транспортним сполученням. Інші респонденти відповідно до їх слів дійсно достатньо інтегровані. Більшість має роботи, деякі вже самостійно орендують житло, а також вирішують проблеми, які виникають, самостійно або знають куди звертатися за допомогою.

“Я б уцінила на 5. Я в процесі, я в путі. Тобто, я намагаюся інтегруватися. Мені здається, я б уже давно все собі знала, як знала язык. А взагалі, випічці? Моєго ресурсу б хватило, щоб одоліти все, тільки знання языка” (Респондент 6).

“Я вважаю, що я досить інтегрована вже в суспільство. Я маю роботу, я можу спілкуватись. Моя мова не ідеальна, звичайно, але на базових якихось потребах або у якихось державних установах, де мені щось треба буде, то я можу піти, знаю куди піти. Так і є друзі навколо, з якими ми досить часто збираємось, і ми не відчули жодних якихось обмежень у нашому спілкуванні. Єдина проблема з постійним житлом, але я вважаю, що навіть після 5-7 років життя тут, ми не зможемо його купити, а орендувати ми зможемо і знаємо як. Тому моя оцінка вісім” (Респондент 1).

“Ну, я б сказала 10, але я все одно ж користуюсь досі послугами держави, як допомагає мені оплачувати житло. Думаю, 9. Ну, ви що це перечислили, то я це все маю. Можу спілкуватися з людьми, можу оплачувати все, можу винайняти житло. Вирішує свої проблеми сама” (Респондент 3).

Одна з респонденток на початку оцінила свою інтеграцію у 6 -7 балів, проте дуже вагалась щодо своєї самостійності та інтегрованості. Згодом вона через день після інтерв'ю написала, що все ж таки об'єктивний рівень її інтеграції - 3 бали за розробленою дослідником шкалою.

Таким чином, рівень інтеграції серед громадян України достатньо високий, рівень інтеграції за результатами дослідження залежав від рівня мови, а також від кількості допомоги третіх осіб. Було помічено, що рівень інтеграції вищий у респондентів, що з самого початку намагалися робити все самостійно незалежно від приймаючої родини чи волонтерів. Очевидно, що без володіння мови самостійно почати вирішувати проблеми, що пов'язані з переїздом неможливо, проте деякі респонденти, що наразі мають найнижчий рівень володіння мовою, все одно намагаються самостійно адаптуватися до нового життя без третіх осіб, використовуючи перекладачі, електронні ресурси тощо.

3.2 Проблеми та потреби громадян України у Англії, що пов'язані з доступом до медичних та освітніх послуг

Респондентам було задано питання щодо якості надання послуг, якими вони користуються в Англії, які включали в себе послуги медичних закладів, а також освітні послуги, які включали доступ до освіти для дітей респондентів, а також доступ до освітніх програм для дорослих, які включали мовні курси.

Загалом 3 з 7 респондентів мали проблеми з доступом до якісної та своєчасної медичної допомоги, які пов'язані як з мовними бар'єрами та відсутністю перекладача, так і з доступом до консультацій та медичної допомоги;

2 з 7 респондентів мали проблеми з якістю надання послуг курсів англійської мови, що організовані державою для мігрантів та носіїв іноземних мов - ESOL;

2 з 7 респондентів мали проблеми з доступ до освітніх закладів для дітей, ще 2 респонденти хоч і не мали подібних проблем, проте акцентували на їх розповсюдженість.

Під час опитування щодо якості надання медичних послуг, одна з респонденток стикнулася з проблемою мовного бар'єру, відсутністю перекладача, а також низькою якістю надання першої медичної допомоги дитині, що мала високу температуру.

“Один раз в мене захворіла дитина і це була довга температура більше трьох днів. Потім я приїхала, я не змогла дозвонитися, я приїхала з хворою дитиною в лікарню. Я приїхала в лікарню і я сказала, що в моєї дитини температура 39. Нас не прийняли, сказали, їдьте додому, вам подзвонить лікар. Я сказала, що в мене погана англійська, вони сказали, ну, пробачте, в нас переводчиків нема. Я думаю, ну, добре. Я перевела свій текст тоді переводчику, і коли подзвонив лікар, я зачитала йому цей текст, і він сказав, добре, пийте воду, давайте парацетамол і температура пройде. І все. Тобто, ну, ніяких ліків, нічого, і на прийом він нас також не позвав. Це було один раз. І влітку, коли ми приїхали, десь через 2-3 місяці, в моєї другої дитини також була висока температура. І це було десь в другій годині ночі. В нього була температура за 40. І я не змогла дати ніяких ліків, тому що велика температура. Він просто все це повертав. І наш спонсор відвезла нас до лікарні. Ми приїхали туди, там була велика черга. На реєстрації запитали наші симптоми. Ми відповіли, що у дитини більше 40-ка температура. В дитині 4 роки на той момент було. Вони сказали, добре, очікуйте. Ми просиділи ще 40 хвилин в черзі з температурою, але поки сиділи в черзі, все-таки в нас вийшло дати дитині парацетамол. Потім нас визвали на прийом, і нас не прийняв лікар, а це була просто медсестра, яка поміряла температуру і записала наші симптоми, і сказала,

чекайте лікаря, він буде через 4 години. І ми поїхали додому, тому що поки ми сиділи, нам вдалось дати йому парацетамол, і температура почала знижатися, температура понизилась трохи до 38. Ми поїхали додому, тому що чекати в 4 години в черзі ще було дуже не добре, тому що була одна черга, одна велика черга, і там були і вагітні, і діти, і хворі, і мішанина така. Ми поїхали додому і вже додому якось самі вилікувала. Доктор нас не прийняв в жодному випадку” (Респондент 2).

Інша респондентка також стикнулася з проблемою мовного бар'єру при отриманні послуг, бо згідно культури медичних закладів Англії, випадки, що не потребують екстреної допомоги зачасту консультують телефоном, що обмежує можливість правильно пояснити симптоми та мати достатньо часу для того, щоб користуватися перекладачем, а у випадках, коли людина взагалі немає рівня мови, робить професійну консультацію неможливим.

“Ну, медицини точно не вистачає. Я просто на конкретному прикладі вам скажу про те, що в більшості випадків, якщо у вас не екстрений випадок, то люди консультують зазвичай по телефону. Чи можете уявити, щоб вас проконсультували і ви все зрозуміли, і правильно пояснили, що у вас болить, по телефону, без перекладача? Навіть, знаючи язык, я не представляю, як можна, не бачивши людей, і як людина може самоповідомити свої якісь признаки. Мені здається, тільки при особистому контакті і спілкуванні з людьми доктор може поставити правильний діагноз. А все інше приблизно. Тобто воно все поверхні. Ми сталкувалися і дуже не подобалось відносині і дуже не подобалась взагалі ситуація” (Респондент 3).

Інші 4 респондентів або не стикалися з потребою у медичній допомозі, або задоволенні результатом її надання. Варто відмітити, що рівень володіння англійської у інших респондентів є вищим, приблизно B2.

Одна з респонденток не нарікала на якість надання медичних послуг і була задоволена, проте на думку дослідника факт того, що респондентські з рівнем англійської

A1 за весь час користування послугами не надавали перекладача не є задовільним. Також саме ця респондентка, як згадувалась вище, зверталася за допомогою до лікаря, відчуючи на собі симптоми депресії, де їй без детального обстеження були прописані антидепресанти, а послуги психіатра чи психолога не були запропоновані, що також дослідник вважає незадовільною якістю надання послуг.

Переходячи до проблем, пов'язаних з доступом дітей респондентів до освітніх закладів, то 2 респондентки зауважили на тому, що недивлячись на те, що кожна дитина зобов'язана ходити до школи, виникли проблеми із кількістю місць у школах до яких звертались респонденти, що призвело до того, що можливість ходити дітей у школу зайняла досить великий проміжок часу.

“Школи дуже переповнені, тому ми дуже чекали довго своєї черги. Майже 4 або 5 місяців ми чекали своєї черги, щоб піти просто в школу. А діти тут не можуть навчатися вдома в українській школі, вони обов'язково повинні ходити в англійську школу. Це була в нас проблема” (Респондент 3).

Інша респондентка стикнулася з проблемою влаштування дітей у дитячий садок, щоб мати змогу працювати, проте оскільки на момент подачі заявки вона не працювала, то для дітей було виділено лише 15 годин, проте за умови працевлаштування, надані години би все одно не збільшилися через брак місць. Подібний обмежений доступ обмежував респондентку у пошуці роботи, відвідуванні інтерв'ю, мовних курсів та іншому.

“І в кінці травня вони пішли у садочок, але це було тільки два дні на тиждень, бо більше вони не мали права ходити. Це тільки 15 годин на тиждень, тому що я офіційно на той момент не працювала. Якщо б я працювати, вони все одно не візьмуть дітей більше, тому що в них немає місця. І потім ми подали документи і в вересні вони вже

пішли до школи. Вересні, яка дала вам місяця, вони пішли досить швидко. Так. Бо деякі люди по півроку чекали, поки вони зможуть” (Респондент 2).

Оскільки більшість респондентів мають рівень англійської мови комфортний для проживання, спілкування та отримання послуг (B1 - B2), то проблем з якістю та можливістю надання курсів з англійської мови не виникало, а одна з респонденток навіть є волонтером у громаді та допомагає співвітчизникам у вивченні мови, проте дві респондентки з більш низьким рівнем англійської A1-A2 все ж таки стикнулися з проблемами, що пов'язані з якістю та доступністю мовних курсів, що пропонуються державою, у їх громаді.

Перша респондентка розповіла про свій досвід отримання послуги ESOL курсів. Вона приїхала у грудні місяці до Англії та подала заяву на отримання занять, проте відповіді вона чекала три місяці і на курси пішла вже в березні місяці, коли група з її рівнем вивчала англійську вже рік і в цей місяць мала б писати перші іспити. Респондентці не запропонували піти у групу її рівня в наступному навчальному році чи пропустити іспити.

“Прийшла, люди говорять, що пишуть і здають екзамени в марті місяці. Я прийшла туди в марті, бо чекала відповіді з грудня” (Респондент 5).

Друга респондентка наголосила свою увагу на неефективність курсів, хоч проблем з доступом до них в неї не було. Заняття відбуваються лише один раз на тиждень, що на її думку не є ефективним вивченням мови.

“Я би хотіла, щоб ESOL School не раз у неділю, а три рази на неділю. Ну раз у неділю, я не знаю, кого можна вивчити? Це на самонавчання. Ну на що вони тоді взагалі потрібні? Отже, сам вивчився, сам пішов здав сертифікат” (Респондент 5).

“Є в Німеччині люди, вивчають німецьку мову, вони ходять як на працю. По 5 годин, 5 разів на неділю. Як ви думаєте, вважаєте, вони вивчать німецьку мову? А тут немає, тут нам не приділили такої уваги, щоб іменно вчити конкретно. Ось вам ходить кожен день як на працю. Мені так здається. Мені так здається. Не знаю” (Респондент 5).

Загалом більшість опитаних респондентів крім курсів ESOL також відвідують курси, що пропонують волонтери.

Отже, у сфері надання медичних послуг існує проблема неврахування особливих потреб вимушених мігрантів, що полягає у відсутності перекладачів та особистому контакті з лікарем, що могло полегшити розмову навіть при використанні перекладача. Також існує проблема у своєчасній та якісній допомозі за запитом, проте скоріш за все явище не пов'язане з неякісною допомогою саме вимушеним мігрантам, а скоріш культурною відмінністю та проблемами всередині медичної системи країни. Відсутність місць у школах створює перешкоду до отримання освіти дітям громадян України під тимчасовим захистом. Варто зазначити, що діти не мають права не ходити до школи, а за умови, якщо діти не пішли до школи в Англії, батьки можуть нести кримінальну відповідальність, що створює додатковий стрес для батьків. Відсутність місць у закладах дошкільної освіти таких як дитячі садки також створює ряд перешкод для адаптації родини: соціалізація дітей та природне опанування мови серед ровесників; неможливість для батьків отримати роботу на повний робочий день та утримувати родину, а також брак часу на отримання документів, відвідування курсів англійської та інших заходів для поліпшення життя та інтеграція через догляд за дітьми. У сфері освіти для дорослих було виявлено проблему та потребу у доступі до вивчення мови. Більшість респондентів, щоб вивчити мову також відвідують різного роду волонтерські курси, але поки волонтери мають на це ресурс, а також не у кожній громаді є активні члени, які готові витратити свій час на це. Курси від держави проходять лише раз на тиждень, що на думку дослідника та респондентів недостатня кількість для опанування мови навіть при паралельному самостійному вивченні. До того ж одна з респонденток стикнулася з

проблемою доступу спочатку до зараховування на курсу, а також доступу до групи свого рівня. Таким чином, було виділено ряд потреб громадян України в Англії таких як доступ до медицини та наявність перекладачів у державних установах, доступ до закладів шкільної та дошкільної освіти, розширення освітніх послуг на належному рівні для дорослих, що вивчають мову країни.

3.3 Проблеми та потреби громадян України у Англії, що пов'язані з житлом та працевлаштуванням.

Респондентам було задано ряд запитань, що стосуються житла, проблем з орендою та його доступність. Загалом 4 респонденти продовжують проживати зі спонсорами, 2 респонденти отримали соціальне житло від держави, що передбачає оплату рахунків за користування водою, світлом, газом тощо, проте зі зниженою вартістю за оренду, лише одна з респонденток змогла орендувати житло самостійно, проте отримує компенсацію від держави на оплату оренди через низький рівень доходів. Також 3 з 4 респондентів, що проживають з приймаючою стороною - спонсорами подалися на

програму соціального житла та очікують відповіді, одна з респонденток усвідомлена про можливість отримання соціального житла, проте не вважає, що зараз для неї це актуально, оскільки вона продовжила контракт ще на півроку зі спонсорами.

Протягом інтерв'ю було виявлено ряд проблем, пов'язаних з орендою житла, які полягали у складності винайняти власне житло через численні відмови орендодавців здавати житло громадянам України, облаштування соціального житла, фінансові можливості респондентів. Також протягом інтерв'ю було виявлено ряд проблем, пов'язаних саме з проживанням у спонсорів, що пов'язано як з міжособистісними стосунками, так і більш технічними проблемами як доступ до транспорту з місця, де проживає приймаюча родина.

Починаючи з досвіду проживання зі спонсорами громадян України, то результати показали дуже різний досвід респондентів. 5 з 7 респонденток було повністю задоволені досвідом проживання разом, деяким респондентам спонсори дуже допомогали з пошуком роботи, оформленням документів, виступали перекладачами тощо, проте 2 респондентки мали негативний досвід. На причині непорозуміння дослідник не став акцентувати увагу, оскільки питання було очевидно чутливим, проте як результат одна з респонденток після проживання у спонсорів два місяці отримала статус бездомної разом з неповнолітньою дитиною через небажання продовжувати з ними контракт, що було обумовлено непорозумінням двох сторін. Респондентка відмовилася від можливості знайти нових спонсорів на фоні негативного досвіду з минулими спонсорами.

“Канцл не дуже швидко реагував, ми майже місяць прожили на зйомному житлі, але не на такому, яке дають на довгий термін. А ми саме добово оплачували апартаменти. Канцл протягом місяця не міг нам знайти будь - яке житло. Ні отелю, нічого не міг знайти. І ми самі і все оплачувати. А добово ці апартаменти, ви ж уявляєте, скільки стоїть? Я буквально недавно виплатив весь свій долг. За мене просто мій роботодавець заплатив. На той момент мені не було чого виплатити, я не встигла скопувати гроші, тому що ми буквально два місяці прожили на Universal Credit, я через два місяці вийшла на роботу, і ще через два тижні ми виявилися на вулиці. У мене не було ні збережень,

нічого такого...Мені запропонували зробити рематч. Ну, розумієте, після такого досвіду, який ти вже прожив, з таким людиною, вже не хочеться знову це все повторяти. І тим більше я на той момент працювала і розуміла, що я в стані собі житло знайти і оплатити” (Респондент 7).

Інша респондентка не акцентувала увагу на самій ситуації, а також вона все ще продовжує контракт зі спонсорами, проте перестала почувати себе безпечно та комфортно. На питання, де респондентам пропонували оцінити рівень комфорту та безпеки зараз, респондентка дала таку відповідь:

“ Ще тиждень тому я почувала себе безпечно.Зараз в мене почалися проблеми у відносинах зі спонсорами, зараз я вже не відчуваю себе у безпеці, тож зараз важко відповісти. Ще два тижні тому я б оцінила свою безпеку на всі 10 балів” (Респондент 6).

Отже, перша проблема з житловим питанням пов'язана з тим, що громадяни України, що приїхали до Англії за спонсорською візою мають проживати зі спонсорами до моменту отримання соціального житла або оренди приватного житла, що для більшості є недоступним протягом перших півроку. Не дивлячись на ретельну перевірку державою кандидатів у спонсори, це все одно не виключає непорозумінь та інших неприємних ситуацій між приймаючою стороною та громадянами України в силу культурної відмінності, відмінності у побудові побуту та інших варіантів людського фактору, коли спонсори можуть просто відмовитися надавати житло українцям до завершення контракту на основі власних об'єктивних причин, що ставить громадян України в некомфортне та небезпечне становище.

2 з 3 респонденток, що проживають у власному соціальному житлі стикнулися з проблемою оренди квартири за повну вартість від часних осіб, проблемою було те, що у жодної з респонденток не було історії доходів в Англії.

“А ходили ми по агенціям, і там питались орендувати житло. Агенції відмовляли, тому що в нас немає ніяких підтвердження фінансових” (Респондент 3).

“Я намагалась, коли ми тільки виявилися на вулиці, я намагалась зняти приватне житло. І використовувалася всіма руководствами, порадами. І всі ці right move, open rent. Ну, ніхто не хотів брати українців. Бо в нас немає кредитної історії. Хоча мій передостанній роботодавець, власник бізнесу, на якого я працювала тут, в Великобританії. Він виступав моїм гарантом і був готовий оплатити за 6 місяців вперед. Тобто матеріальна та юридична підтримка була, але скільки б я анкет не подавала цих аплікацій, я переглядала дуже багато. Ну і скільки б життя я не подавалася, скільки аплікацій я не подавала на довгий час, на 2-3 роки писала в анкеті, що ми готові оплачувати. Ну, не хочуть, не знаю. Така позиція. Ми два місяці не могли зняти. Поки нам канцлхаус не виділив житло, ми заїхали. А так ми не могли знайти” (Респондент 7).

Подібна політика агенцій ставить громадян України в уразливе становище, оскільки, наприклад, кількість соціальних квартир та будинків обмежена для громадян України, так само як і для громадян Англії, тож для деяких родин не залишається варіантів отримання житла, окрім як орендувати приватне. Щоб отримати приватне житло потрібно мати дохід зазвичай вище мінімального, а також мати кредитну та фінансову історію, які особи під тимчасовим захистом зазвичай не мають, бо знаходяться в країні не більше року. Отже, подібна політика може призвести до збільшення статусу “бездомних” серед громадян України, які не змогли отримати соціальне житло, а також стикнулася з подібними правилами агенції, які не враховують чутливих проблем людей, що вимушено переїхали до Англії.

Серед 7 респондентів лише одна учасниця проживає у приватному орендованому житлі, яке вона змогла отримати з допомогою волонтерів. До цього учасниця також стикалася з відмовами у оренді через відсутність історії доходів та сталого доходу. Респондентка отримує кошти від держави на покриття розходів на оренду, пов'язаного з низьким доходом.

“Я орендую власну, але це була, знаєте, така цікава ситуація. Ми жили в спонсора півроку і до закінчення півроку я вирішила, що треба вже шукати житло, але роботи не було постійної, нам всюди відмовляли. А моя знайома, вона волонтерка, і вона зустрілася з організацією Quaker'и, і я не знаю, знаєте, чи це щось типу релігійна організація, але я не знаю, це не релігія. Вони просто збираються, друг друга називають друзями, і вони нам здали це житло без перевірки різних справок, вони не питались ні про роботу, ні про що. Вони просто повірили нам на слово, можна так сказати, і нам здали житло (Респондент 3).

Інші респонденти, що проживають у соціальному житлі зіткнулися з проблемою облаштування будинку, оскільки кожен будинок надається без меблів, техніки та навіть підлоги. Жодна з респонденток не користувалася державними програмами, які б могли допомогти фінансово чи матеріально з облаштуванням будинків, а також не поінформовані про наявність таких програм. Кожній респондентці у облаштуванні дому допомогла волонтери та люди з громади, що мали зайві меблі, посуд, килими тощо.

“Нічого немає. Та, підлоги нема, так. Підлоги ніякої немає. Ми все самі. Допомогали люди безкоштовно, давали якісь меблі, але волонтери допомагали. А так, ну, робили за свої гроші і за допомогою волонтерів” (Респондент 2).

Також варто зауважити, що всі респонденти, що більше не живуть зі спонсорами, а винаймають житло соціальне чи приватне користуються державними програмами

допомоги від центру зайнятості на оренду житла, оскільки кожна респондентка, що працює отримує мінімальну чи нижче мінімальної заробітної плати. Така тенденція пов'язана з обмеженим доступом до робочих місць респондентом через ряд основних причин як недостатній рівень володіння мовою, а також неможливість підтвердити кваліфікацію. Серед менш поширених причин можна виділити відсутність доступної транспортної розв'язки в місці проживання або власного транспорту та неможливість працювати на повний робочий день через догляд за дітьми.

Переходячи до питання зайнятості респондентів, то 6 з 7 респондентів є зайнятими. Одна з респонденток, що немає роботи перебуває в Англії лише 5 місяців та вивчає мову, оскільки її рівень на момент приїзду був близький до нуля. Також лише дві з 6 зайнятих респондентів мають відносно кваліфіковану роботу. Одна з респонденток знаходиться в країні рік, а інша півроку, обидві приїхали до країни з гарним рівнем володіння англійської, а також мають високий рівень інтеграції у суспільство. Решта респонденток працюють на низькокваліфікованих посадах у сфері обслуговування, хоча варто відмітити, що лише одна з 7 респонденток не має закінченої вищої освіти, інші респондентки у більшості мають дві вищі освіти.

Перше на що б хотілось звернути увагу щодо проблем громадян України пов'язаних з працевлаштуванням - послуги центру зайнятості. Кожен громадянин України не отримує виплат, пов'язаний із статусом осіб під тимчасовим захистом, вони отримують допомогу по безробіттю від місцевих центрів зайнятості. Усі громадяни проходять одну процедуру, щоб мати доступ до виплат по безробіттю - стати на облік у місцевий центр зайнятості, який має сприяти пошуку роботи, а також виплачувати прожитковий мінімум, поки особа не знайде роботу. Також процедуру передбачає зустрічі із консультантом по працевлаштуванню близько одного разу на тиждень, поки особа не знайде роботу. При отриманні роботи, що приносить дохід нижче мінімального, особи мають право продовжувати отримувати, проте меншу у розмірі, щоб загальний рівень доходу сягав хоча б мінімального для країни. Також якщо дохід є мінімальний та особа не може покрити оренду житла, вона право на отримання додаткової допомоги про яку зазначалося вище.

Отже, думка респондентів про послуги центру зайнятості звелася майже до однієї - орган є контролюючий та не сприяє працевлаштуванню, хоча за своєю структурою він таким не є. Досліджуючи питання послуг, які має надавати центр зайнятості, виявилось, що він все ж таки має сприяти користувачам послуг у пошуку роботи у різний спосіб: від направлення на курси англійської, написання резюме до забезпечення технічним обладнанням при доказі, що він є необхідним для навчання клієнта у певній сфері, де він збирається працювати. Респонденти знайшли послуги центру зайнятості не дієвими, а також деякі респонденти зізналися, що відчують тиск від служби. Очевидним фактом є те, що служба та держава зацікавлені у тому, щоб кожна людина сама себе утримувала, проте було помічено, що служба зайнятості як не звертає увагу на особливі потреби людей, що тікали від війни, так і не виконують своїх певних обов'язків щодо допомоги у працевлаштуванні.

Своїм досвідом поділилася одна з респонденток, що має двоє дітей - 5 років кожному, що тільки пішли до школи цього року. Діти проводять у школі з 8 до 15. Після школи діти не можуть повертатися додому самостійно чи самостійно знаходитися у будинку за законом Англії. Респондентка працює три неповні робочі дні на тиждень у готелі прибиральницею. Респондентка стикнулася з повним непорозумінням з боку служби та відсутність альтернатив чи допомоги з їх боку.

“Це були просто в нас консультації, що ви знайшли роботу чи ні. Ми казали, що ні, не знайшли, ми зараз шукаємо. Добре, йдіть шукайте. По поводу курсів, вони спитали, ви ходите на якісь курси чи ні. На той момент спочатку ми не ходили. Потім, коли відкрили ESOL курси, то я пішла. Весь цей час вони просто питали, відвіду я якісь курси чи не відвіду, як я вчу англійську і знайшла я роботу чи не знайшла. Допомоги з пошуку роботи не було ніякої, не технічної, не у пануванні ніякої нової професії. Тобто, просто вони... Кожну неділю я їздила, і просто вони питали, що я роблю для того, щоб знайти роботу. І все. Один раз вони мене записали на зустріч з людиною, яка допомагає писати CV, але в мене CV на той момент була вже написана, я просто показала своє CV, вона

сказала, що добре, у вас гарне CV, і я пішла додому. Тобто, моє резюме, ну, це було один раз. Ну, і все. І більше, коли я вже почала працювати, я приходила, і вони казали, що я працюю мало, я повинна працювати більше, тому що в мене маленька зарплата. І все. Тобто я працювала 16 годин, у мене дві маленькі дитини, і я працюю 16 годин, то є парт-тайм... Ні, бебісітера вони це не пропонували, і кожен раз, коли я приходжу, я кажу, у мене двоє дітей, я не можу працювати більше. Вони кажуть, добре, добре, а що ви робите для того, щоб більше працювати? Я говорю, що я не можу більше працювати. У мене діти і в минулому місяці, наприклад, в березні цього року я працювала тільки дві неділі, тому що першу неділю в мене хворіла одна дитина, а другу неділю в мене хворіла друга дитина. Я в березні місті працювала тільки дві неділі по 16 годин і все. Я знаю, що вони зараз мене викличуть і спитають, чому я так мало працювала. І коли я кажу, що в мене хворіла дитина, вони кажуть, що добре, хворіла. А чому так мало працювали? Я кажу, що в мене дитина хворіла. Ага, ну добре хворіла. А що ви зробили, щоб більше працювати? На цей момент в мене немає ніякої допомоги, якій не бабусь, не дідусь, не батько, який може замінити мене і посидіти з дитиною. Але вони чи не розуміють цього, чи не чуються, я не знаю” (Респондент 2).

Досвід іншої респондентки показав, що загалом служба не була зацікавлена, щоб ти отримав роботу відповідно до того, що ти вмієш, а також заробітною платою на яку дійсно можна себе утримувати. Це очевидно призводить до зменшення потенціалу людини, а також до проблем психологічного та соціального характеру, пов'язаних з неможливістю реалізувати себе, не дивлячись на достойний рівень знань”.

“Чесно, мій досвід в цьому питанні з пошуком роботи за допомогою джоб-центру був некорисний. Навіть якщо ти, наприклад, назвав якийсь поле, де ти би хотів працювати там, де я хочу. Він, напевно, просто був зацікавлений в тому, щоб я, в принципі, знайшла роботу, будь-яку оплачену. І так само, поки ти спілкуєшся з цим коучем і не працюєш, то твоя робота – це, по факту, шукати роботу. І будь-яка робота, яку тобі пропонують, ти мав би до неї погоджуватись. Ну, воно мені не було

потрібно. Я знала, що я хочу і я, в принципі, розумію, що я могла б зробити це без їхньої допомоги. Але як так склалося, що я маю таку можливість поспілкуватись з коучем, то я йому розказала про свій досвід, що я працювала менеджером, що в мене є такі і такі знання. І вона зробила собі нотатку. І чесно, все одно пропонувала роботу в супермаркетах, на складах, ну в полях. Одним словом, оце все, знаєте, це поле роботи. І за той час, поки я ходила собі до того ворк-коуча і мала свої плани в голові, мені пропонували такі штуки дуже багато разів. І незважаючи на те, що в мене був хороший рівень англійської, в мене були якісь свої штуки, які я вміла, не говорячи вже про амбіції, тому що це було не дуже доречно для мене в той момент, мені не пропонували конкретно те, що я хотіла. Важливо було, щоб ти знайшов роботу і перестав отримувати кошти від Universal Credit. Це так грубо кажучи” (Респондент 4).

Одна з респондентів також звернула увагу на певний прояв дискримінації, пов'язаний з негативним досвідом роботи працівників центру зайнятості з іншими непрацевлаштованими особами, який вони транслюють на громадян України.

“Тому що є люди, які реально не шукають роботу. Абсолютно. Вони сидять на цьому Universal Credit дуже довго і вони не стараються. І тоді реально питання актуальне, щоб знайти роботу, яка тобі будь-яку хоча б, якщо ти просто нічого не робиш. Але в випадку українців це працює просто не так. Тому що з України приїхало дуже багато освічених людей, які втратили роботу, і мета цього джебцентру по факту допомогти їм знайти нову роботу. Коли ти скажеш, що твої потреби не враховуються в джебцентрі, ти можеш зустрітись з цікавим твердженням, тобі просто скажуть, що ти з України знову претендуєш на якісь особливе ставлення” (Респондент 4).

Інша респондентка також звернула увагу на неефективність послуг центру зайнятості та зустрічей з консультантом. Респондентка знаходиться у віці близькому до

пенсійного, має проблеми зі здоров'ям, має працювати на низькокваліфікованій посаді на складі через відсутнє володіння мовою, хоча має дві вищі освіти та займала високу посаду в Україні. Також вона стикнулася з непорозумінням з боку центра зайнятості з приводу її фізичної можливості працювати на таких робочих позиціях як: склади, прибирання, збір сезонного врожаю. Зараз активно вивчає мову, щоб мати змогу перейти хоча б на роботи касиром, щоб мати змогу працювати сидячи.

“Джобцентр мені не допоміг нічим. От слова, зовсім нічим. Роботу я знайшла самостійно. Нікому джобцентр не предложив таку роботу, щоб вони по направлінню джобцентра пішли працювати. Всі знайшли самостійно. Всі. Навіть ніякої інформації не давали”.

“Вони мені кажуть, чого ви не переходите на повний робочий день, чи не хотіли б ви іншу роботу, але там потребується добре знання англійської мови. Ну, добре. А та праця, яка низько кваліфікована, я фізично не витягую. Ну це мені день поробити, неділю не ходити на праці. Що таке стояти за конвеєром?.Конвеєр - ти не можеш просто так відійти нікуди. Ти от працюєш в позі ЗЮ і працюєш, і працюєш, і працюєш. Мені три години достатньо. У мене з'явилися болі у позвоночнику. Дуже сильні болі. Сходити тут до врача, я кажу, ну, що вони? Ну, полежте, гімнастику робіть, як вони кажуть. Відпочивайте більше. Все” (Респондент 5).

Інші респонденти не мали пробел з центром зайнятості, проте також акцентували увагу на ефективність послуг, що вони пропонують. Кожен респондент самостійно знаходив та влаштовувався на роботу. Жодному респонденту, навіть з високим рівнем володінням англійської, не були запропоновані курси опанування професії, що не потребує вищої освіти або курси затвердження кваліфікації. Також можна виділити такий ряд проблем, що описали респонденти вище, які пов'язані з доступом до працевлаштування: наявність маленьких дітей та неможливість винаймати няню; недостатній рівень володіння мовою; фізичний стан, що не дозволяє виконувати фізичну роботу при умові, що через брак мови немає доступу до інших вакансій.

Щодо загального досвіду пошуку роботи та доступність робочих місць, то респонденти стикнулися з іншими проблемами: неможливість підтвердити диплому та кваліфікацію; доступ до роботи лише в сфері обслуговування; мовний бар'єр; транспортна недоступність тощо.

Одна з респонденток про ринок вакансій висловила так, наголосивши на велику конкуренцію на більш кваліфіковані посади і невеликий вибір посад, які зазвичай пропонують:

“Робота є для українців, але вона, звичайно, найнижчого сорту, скажімо так. Тобто якщо ти хочеш мати хорошу роботу, то за неї потрібно позмагатись. І тут конкуренція є. На гарні посади, окрім прибиральниць і там, помічників кухаря, то є конкуренція, звичайно” (Респондент 1).

Інша респондентка поділилася своїм досвідом пошуку роботи та можливості отримання професії на якій працювала до війни, вона наголосила на тому, що навряд чи зможе вже отримати подібну роботу в найближчий час без потрібної кваліфікації, досвіду в Англії, мови та чи взагалі релевантним є її український диплом в Англії. Роздуми такої перспективи викликають апатію у респондентки, а також вона сказала про те, що все таки мусила через себе переступити, беручись за роботу низької кваліфікації. Було видно, що респонденти поважають будь-яку можливість працювати, проте їм дуже прикро через те, що вони мали і освіту, і статус, і гарну заробітну плату, а зараз мали лишитися усього разом. До того ж, спочатку респондентка на момент проживання зі спонсорами жила у селі, що далеко від міста без доступу до громадського транспорту та можливості мати власне авто, що спочатку зовсім обмежело жінку у доступі до роботи, оскільки фізично туди неможливо було дістатися. Варто зауважити, що респонденти очевидно не знали в яке місце вони їдуть, які можливості працевлаштування є поруч з містом та інше, оскільки не мали змоги вибрати для себе місце та погоджувались їхати до будь-яких людей, які готові дати прихисток у себе.

Також важко назвати це провиною системи програми, оскільки пріоритетом було надати можливість людям проживати у безпечному місті, тож думки про те чи будуть у респондентів доступ до міста не були пріоритетними, що також поставило громадян України в незручні умови перебування.

“Мені здається, що це зараз всі люди, які переїхали, їм трошки складно і дипломи затвердити. Мені здається, що всі українці зараз трошки... Диплом юриста це зовсім, я думаю, не вийде тут затвердити. І плюс без англійської мови тут ніхто не хоче брати на більш кваліфіковані якісь роботи”.

“І потім також з роботою було важко. В тому плані, ми жили, наш спонсор жив за містом і ми жили також за містом. І там, де ми жили, не було ні автобусів, ні якогось державного транспорту, там не ходять зовсім. І спонсор, ми жили там три сім'ї, і спонсор нам дав одну машину на три сім'ї в користування. І ми... У нас один чоловік і одна жінка, дівчина керувала машиною, і ми так старалися всі наші справи в один день зробити так, щоб ми виїхали, все зробили і назад поїхали, тому що пішком не дійдеш, бо це дуже далеко, а кожному потрібно працювати, потрібно дітей возити до школи, до садочку. І тому з цим з цим в нас були проблеми, великі проблеми. А на таксі це дуже екстенсивно було їздити”.

“А коли моя англійська на тот момент була низькою, ну десь А2, я так думаю. Тобто я розуміла, але сказати для мене було важко. І тому вибір професії значно знизився. І цей був бар'єр, як для мене, я переступала через якийсь бар'єр, коли я все життя я працювала в офісі, а зараз я повинна прибирати цей офіс. Ну не цей, а якийсь. Це було важко морально. Але коли ти розумієш, що тобі потрібно працювати, тобі потрібно заробляти і в тебе двоє дітей, то на все закриваються очі і ти йдеш і працюєш”
(Респондент 2).

Деякі респонденти сказали, що одразу розуміли і приймали факт того, що вони не знайдуть професію за фахом і навіть були раді, що мають взагалі працювати, що не

значить, щоб їм не довелося переступати через бар'єр того, що ще півроку потому вони були успішними спеціалістами, а зараз мають починати все з початку.

“Я, по-перше, об'єктивно розуміла, що роботи по спеціальності я не знайду. Через, мабуть, 2-3 тижні пошуків я вже розуміла, що треба йти на некваліфіковану роботу, щоб пройти стадію інтеграції, щоб підтягнути язик, який б він у мене академічний не був, розмовляла я все одно як-тоджик по місцевим меркам, розумієте? Тому я вже на той момент розуміла, що я не збираюся бути королем, або, я не знаю, не збиралася бути міністром. Я розуміла, що треба йти на некваліфіковану роботу, щоб інтегруватися, розуміти взагалі, як зазвичай тут люди спілкуються між собою” (Респондент 7) .

Загалом, що відносно фінансового становища респондентів, то всі респонденти відносно задоволені тим, що мають на даний момент, оскільки можуть закрити всі свої базові потреби. Усі респонденти, як зазначено вище продовжують отримувати допомогу від держави через мінімальний заробіток, особливо респонденти, що почали орендувати житло. Більшість респондентів змирилися з фактом того, що вони мали в Україні та мають зараз та не порівнюють свої можливості.

“А так, я не знаю, чесно кажучи, я думаю, що в принципі в мене все в порядку. Я не бідую, я не голодую, в мене якісь що одягнуть, також за квартиру є чим платити. Тобто, в принципі, нормально. Звичайно, ми не шикуюмо, ми не можемо їздити, як ми в Україні, там, подорожували багато, їздили по шопінгам, звичайно, цього ми тут не робимо. Але так, в принципі, на більш-менш нормальне життя грошей вистачає” (Респондент 3).

Отже, за результатами дослідження респонденти зіштовхнулися з рядом проблем, що стосуються питання житла та працевлаштування. Основними проблемами у доступі до житла є фінансова спроможність респондентів, відсутність постійної роботи, відсутність історії доходів, упереджене ставлення орендодавців. Також було

виокремлено декілька проблем, пов'язаних з проживанням зі спонсорами, що полягають у налагодженні зв'язку та можливості комфортного проживання разом, що є декілька очевидні, враховуючи культурну відмінність двох сторін, проте це призвело до того, що люди втратили житло, відчували на собі великий стрес та тиск, а також відповідальність за ситуацію, що погано впливало на емоційний та психологічний стан.

Питання проблем із зайнятістю є одним із найбільш актуальних для громадян України. Проблеми пов'язані з працевлаштуванням обумовлені багатьма факторами: мовний бар'єр та відсутність доступу до ефективних програм навчання мови; неефективність центру зайнятості та невиконання ними покладених на них завдань; неможливість підтвердження кваліфікацій, особливо кваліфікацій таких як юрист чи адвокат через неактуальність української правової бази в Англії. Також були виявлені проблеми пов'язані з неможливістю поєднувати виховання дітей та роботу на повний робочий день через відсутність таких заходів як “ група продовженого дня” для дітей молодшого шкільного віку та важкий доступ до місць у закладах дошкільної освіти; не поширена, проте присутня проблема - проблема відносності транспорту чи транспортного сполучення від села до міста. Без високого рівня володіння мовою та незатвердженою кваліфікацією, громадяни України можуть розраховувати лише на фізичну працю у сфері обслуговування, що негативно впливає на психологічний стан громадян України, що мали високу кваліфікацію в Україні та загальну мотивацію, а для деяких громадян такий вид роботи взагалі не є доступний через фізичний стан. Відсутність програм інтеграції, які б запропонували допомогу у працевлаштуванні, затвержені дипломів та кваліфікацій й опанування професій робить доступ до робочих місць із зарплатою вище мінімальної для отриманні сім'ї з дітьми майже неможливим.

ВИСНОВКИ

Отже, щодо встановлення статусу громадян України в Англії, то вони отримали тимчасовий захист в Англії. Передусім метою цього захисту є надати негайну та тимчасову допомогу до того часу, поки не буде знайдено довгострокового та надійного рішення. Тимчасовий захист має на меті забезпечити людям доступ до безпечного житла, їжі, чистої води, охорони здоров'я та інших базових потреб. Тимчасовий захист надає особам з України певний ряд прав для їх самостійного та незалежного функціонування в країні перебування: право на роботу, освіту, доступ до програм інтеграції тощо.

Важливо зазначити, що конкретна політика і практика тимчасового захисту може відрізнятися в різних країнах і організаціях. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) та інші гуманітарні організації відіграють важливу роль у координації та впровадженні заходів тимчасового захисту в усьому світі.

Під час перебування під тимчасових захистом в Англії, громадяни України стикнулися з великим рядом проблем, обумовленими різними чинниками: внутрішніми, зовнішніми, соціальними, психологічними. Серед поширених проблем громадян України можна виокремити такі як проблеми з доступом до психологічної допомоги, що є необхідної у контексті осіб, що пережили досвід війни; проблеми пов'язані з мовним бар'єром, що негативно впливають на відчуття безпеки, процес інтеграції та адаптації, отримання послуг, пошуку роботи тощо. Також українці виокремили проблеми з доступом до медичних та освітніх послуг. Половина респондентів не були задоволені вчасністю та якістю надання медичних послуг, а також через мовний бар'єр та відсутність перекладачів не могли повноцінно скористатися ними. Важливо звернути увагу на проблему доступу до освітніх послуг для дітей та дорослих. Українці часто стикаються з проблемою отримання освітніх послуг у сфері вивчення мови, а також відсутністю послуг отримання професійних курсів, щоб опанувати професію, яка не потребує вищої освіти, що є актуальним питанням у контексті того, що українці також мають проблему з затвердженням дипломів та кваліфікацій, особливо це стосується специфічних професій, як юрист чи адвокат. Доступ до шкільної та дошкільної освіти є також обмеженим, що особливо негативно впливає на можливість інтеграції та вивчення мови у дітей, а також можливість працювати та навчатися для батьків, що виховують дитину за кордоном самостійно. Найбільш актуальною проблемою для громадян України є саме доступ до ринку праці. Знов таки, основною перешкодою є мовний бар'єр та затвердження кваліфікацій. Хоч і майже всі респонденти є зайнятими, більшість працює на низькокваліфікованих посадах. Така робота не дає змогу повністю забезпечити родини респондентів, тож майже всі респонденти отримують додаткову допомогу від держави. Як було з'ясовано, не дивлячись на очікування допомоги від Центру Зайнятості, громадяни України знайшли ці послуги незадовільними, а ставлення персоналу дещо упередженим. Усі респонденти мають вищу освіту та займали високі посади до війни, втрата статусу ще один чинник, що негативно впливає на психологічний стан респондентів. Друга та не менш актуальна проблема - доступ до житла. Українці мають обмежений доступ до зйому приватного житла та соціального

житла. Обмежений доступ до приватного житла обумовлений наявністю стабільного та достатнього заробітку, а також неможливістю задовольнити усі умови агенцій з оренди житла через коротке перебування в країні, відсутністю кредитної та фінансової історії в Англії тощо. Наразі жодна респондентка не стикнулася з відмовою у соціальному житлі, проте варто зазначити, що соціальне житло як послуга є обмеженою. Відсутність соціального житла та неможливість орендувати власне може призвести до такого явища як “бездомність” серед громадян України в Англії. Серед менш поширених, але присутніх проблем громадян України є доступ до транспорту, проблема стала актуальною для респондентів, що живуть зі “спонсорами” та не мали можливості обирати місце проживання. Така проблема обмежує українців у доступі до достатньої кількості робочих місць, можливість відвідувати навчання та отримувати послуги у різних установах.

Таким чином, основними потребами громадян України в Англії є: доступ до якісних програм інтеграції, що включають в себе вивчення мови, консультації з працевлаштування, можливість затвердити кваліфікації та досвід, а також проходження навчання задля отримання професій, що є актуальним для людей без вищої освіти та людей, чиї кваліфікації та досвід не є релевантними для Англії. Серед поширених потреб також варто відмітити потребу у доступі до послуг психологів, що особливо актуальні для людей, що пережили досвід війни. Варто також акцентувати увагу на потребі у наданні перекладачів у державних установах: лікарнях, Центрах Зайнятості тощо. Актуальною потребою є також вільний доступ до оренди приватного житла та транспорту у віддалених від міста районах, особливо для людей, що проживають зі “спонсорами” та не мали можливості обирати місце їх знаходження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дослідження «Настрої українських переміщених осіб у Польщі», Social Progress Imperative і Play Verto за підтримки «Делойт» (2022)
2. Левандовські, К. М. (2022). Тимчасовий захист та статус біженця в контексті української кризи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 88
3. Лозінська С. В. (2022). ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ТА СТАТУС БІЖЕНЦЯ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ. Правові засади організації та здійснення публічної влади : збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 червня 2022 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. 416 с.
4. Мотивация и личность. 3-е изд. / Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2019. — 400 с. — (Серия «Мастера психологии»).

5. Нечипорук, Я. А. (2022). Адміністративно-правовий статус біженців та осіб, що потребують додаткового або тимчасового захисту. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса, 1(14), 124-128.
6. Никифорак, В. (2022). СТАТУС БІЖЕНЦІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ. Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації : Матеріали I Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 23 жовтня 2020 р.) / [редкол.: Н.Д. Гетьманцева (голова), О.В. Кіріяк (відпов. секр.) та ін.]. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 236 с.
7. Трубавіна І. Спектр проблем біженців в Україні в війні 2022 року: акценти і спостереження / Трубавіна І. // Збірник тез „Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки“, 21-22 квітня. — Т. : ФОП Паляниця В.А., 2022. — С. 29–31. — (Психологічна і соціальна адаптація та реабілітація жертв воєнних конфліктів і техногенних катастроф).
8. Жданкіна Л. К. (2022). БІЖЕНЦІ ТА ПРИТУЛОК: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ. Правові засади організації та здійснення публічної влади : збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 червня 2022 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. 416 с.
9. Brekke, J.-P., Hansen, R., & Kühn, A. (2021). Policies on Temporary Protection in Europe. *Nordic Journal of Migration Research*, 11(1), 68–85.
10. Carrera, S., Mitsilegas, V., & Allsopp, J. (2017). *The Humanitarian Crisis in the Mediterranean: State of Play of EU Action (Special Report No. 101)*. European Parliament.
11. Chandra, S., Aguayo, V. M., & Tambi, R. (2016). Addressing the double burden of malnutrition in India: recommendations from the National consultation. *Indian pediatrics*, 53(Suppl 2), S35-S42.
12. Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological bulletin*, 98(2), 310.

13. Crawley, H., Skleparis, D., & Jones, H. (2018). *Refugee protection in Europe: A human rights-based approach*. Routledge.
14. De Groot, G. R., van Ooijen, L., & Engbersen, G. (2018). The Rights of Those Who Wait: An Exploration of the Situation of Refugees with a Temporary Residence Permit in the Netherlands. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16(1–2), 1–21.
15. Eisenberger, R., Rhoades, L., & Cameron, J. (1999). Does pay for performance increase or decrease perceived self-determination and intrinsic motivation?. *Journal of personality and social psychology*, 77(5), 1026-1040
16. European Asylum Support Office (EASO) - Italy. Режим доступа: <https://www.easo.europa.eu/country-guidance-italy>
17. European Commission. (n.d.). Glossary: Humanitarian Protection. Режим доступа: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/humanitarian-protection_en
18. European Commission. (n.d.). EMN Asylum and Migration Glossary. Режим доступа: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en
19. European Commission. (n.d.). Glossary: Forced Migrant. Режим доступа: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/forced-migrant_en
20. European Migration Network (EMN) - Italy. Режим доступа: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/00a_italy_emn_inform_final_en.pdf
21. European Commission. (n.d.). Temporary Protection. Режим доступа: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en
22. European Union. (2001). Directive 2001/55/EC of the European Parliament and of the Council of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. Режи доступа:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0055&qid=1648223587338>

23. German Asylum Act (Asylgesetz) . Режим доступа: www.gesetze-im-internet.de/asylg/index.html
24. German Federal Office for Migration and Refugees (BAMF). Integration Courses in Germany. Режим доступа: www.bamf.de/EN/Integration/Integrationskurse/integrationskurse-node.html
25. International Criminal Court. (n.d.). Rome Statute of the International Criminal Court. Режим доступа: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf>
26. Istituto per gli Studi di Politica Internazionale (ISPI) - The SPRAR System in Italy. Режим доступа: <https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/italian-sprar-system-key-features-new-refugee-governance-14176>
27. Lebano, A., Hamed, S., Bradby, H. et al. Migrants' and refugees' health status and healthcare in Europe: a scoping literature review. BMC Public Health 20, 1039 (2020). Интернет доступ: <https://doi.org/10.1186/s12889-020-08749-8>
28. Ministry of Interior - Italy: <http://www.interno.gov.it/it/temi/immigrazione-e-asilo>
29. UK Government. (n.d.). What you'll get. Режим доступа: <https://www.gov.uk/asylum-support/what-youll-get>
30. UNHCR, Convention relating to the status of refugees, UNHCR, Geneva, 2007, p. 16, viewed 5 May 2010. Режим доступа: <http://www.unhcr.org/3b66c2aa10.pdf>
31. UNHCR. (n.d.). Figures at a glance. Режим доступа: <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
32. United Nations General Assembly resolution 71/1 (2016). New York Declaration for Refugees and Migrants, paragraph 6 (<http://undocs.org/a/res/71/1>)
33. UNHCR Ukraine. (n.d.). Forms of asylum and refugee protection. Режим доступа: <https://help.unhcr.org/ukraine/asylum-in-ukraine/forms-of-asylum-and-refugee-protection/>
34. UNHCR, 'Who are refugees?', UNHCR website, viewed 30 April 2010. Режим доступа: http://unhcr.org.ua/main.php?article_id=5&view=full

35. United Nations High Commissioner for Refugees. (2020). Global Trends: Forced Displacement in 2019. Режим доступу: <https://www.unhcr.org/5ee200e37.pdf>
36. UN, The universal declaration of human rights, 1948, UN website, viewed 6 May 2010. Режим доступу: <http://www.un.org/en/documents/udhr/>
37. United Nations High Commissioner for Refugees. (2018). Refugee and Migrant Health: A Strategy Towards Equity and Well-being. Режим доступу: <https://www.who.int/migrants/publications/WHO-MC-RAH-18.01/en/>

Додаток А. Гайд анкети

Добрий день! Мене звати Марія, я студентка Національного університету «Києво-Могилянська академія» спеціальності «соціальна робота». В рамках написання бакалаврської роботи я проводжу дослідження, присвячене потребам та проблемам громадян України, які знаходяться під тимчасовим захистом в Англії. Ви потрапили до вибірки дослідження, оскільки Ви є громадянином/громадянкою України, яка/який переїхали до Англії через війну в Україні. Ваша участь у дослідженні є дуже важливою, тому що воно має на меті вивчення досвіду громадян України, які знаходяться під тимчасовим захистом в Англії. Дане опитування є конфіденційним. Це означає, що Ваші особисті дані не будуть розголошено, а результати дослідження будуть поширюватись в узагальненій формі. За Вашої згоди під час нашої розмови я зроблю запис нашої конференції. Файл із записом нашої розмови зберігатиметься на захищеному носії, звідки його буде видалено після захисту роботи. У випадку, якщо якісь питання будуть незрозумілими, Ви можете уточнити їх. Також за бажанням Ви можете відмовитися від відповіді на запитання. У такому випадку, ми перейдемо до наступного. Окрім цього,

Ви маєте можливість відмовитися від участі у дослідженні у будь-який момент. Якщо Ви маєте бажання ознайомитися із результатами дослідження, я зможу їх Вам надати. Скажіть, будь ласка, чи все Вам зрозуміло та чи погоджуєтесь Ви взяти участь у дослідженні?

Перший блок:соціально-демографічний

1. Вік:
2. Стать:
3. Освіта:
4. Наявність неповнолітніх дітей та сімейний статус:
5. Рівень володіння англ мовою:
6. Рід зайнятості до війни:
 - безробітній;
 - часткова зайнятість/або сезонні роботи
 - зайнятий;
 - студент.
7. Рід зайнятості на момент опитування:
8. Скільки часу ви перебуваєте в країні?
9. За якою схемою Ви перебуваєте в Англії?
10. Чому ви обрали для тимчасового перебування саме Англію?
11. Які очікування у Вас були, коли ви обрали Англію? чи мали ви знайомих/друзів/ родичів тут? Яким є Ваш офіційний статус? Чи має цей статус якісь переваги? Скільки часу ви плануєте перебувати в країні?

Другий блок:дослідження проблем та потреб з якими зіштовхнулися шукачи притулку в Англії

а) потреби

1. З якими проблемами ви стикалися в перші місяці після приїзду ?
2. Які проблеми і потреби є найбільш актуальними зараз?
3. Яким чином ви вирішували проблеми на початку?
4. Яким чином ви вирішуєте проблеми зараз?
5. Чи користувалися ви послугами, які Англія надає українцям? Якщо так, то якими (соціальне житло, фінансова допомога, отримання документів, медичні послуги, послуги центру зайнятості)?
6. Якими послугами ви користуєтесь найчастіше?
7. Чи рівень надання послуги є задовільною для вас? Поясніть, будь-ласка.

8. Оцініть, будь ласка рівень комфорту і безпеки, який є у вас зараз (від 1 до 10) і поясніть, будь ласка, свій вибір
9. Що могло б зробити ваше перебування в Англії більш комфортним?
(медичного обслуговування, житла, роботи, знання мови, наявність друзів та знайомих, психологічної допомоги та варіант ІНШЕ, де респондент може додати власний коментар).

10. На вашу думку, які послуги потрібні українцям, які приїхали для тимчасового притулку до Англії?
11. Чи не могли би ви перерахувати послуги, які б Ви (саме ви) хотіли отримувати?

Додаткові питання

1. Чи можете ви сказати, що досвід війни досі впливає на ваше життя або бентежить вас?
2. В яким сферах життя це проявляється?
3. Чи вважаєте ви, що ви потребуєте психологічної допомоги?

4. Чи є у Вашій громаді (місті чи селищі, де Ви проживаєте) доступ до безкоштовної психологічної допомоги, організовану міським управлінням чи волонтерами?
5. Чи хотіли б Ви, щоб у Вашій громаді була би послуга надання психологічної допомоги на рідній чи іноземній мові?
6. Рівень інтеграції у нове суспільство:

Оцініть рівень інтеграції у суспільство Англії від одного до десяти, де один це: зовсім не інтегрований, не маю друзів чи знайомих, не відвідую мовні курси чи роботу, не знаю мову, не розумію як отримувати послуги чи спілкуватися з місцевим населенням, а 10- повністю інтегрований: можу сам себе забезпечувати усім необхідним, добре знаю мову, розумію, куди звертатися у разі потреби у послугах, документах та інших побутових питаннях, маю коло друзів чи знайомих, маю коло знайомих чи друзів серед місцевого населення, маю роботу тощо.

Поясніть, будь ласка...

7. Що може вплинути на більш ефективну інтеграцію вас до спільноти громади, де ви перебуваєте?